

Revista d'ensenyament de les Illes

PISSARRA

NÚM. 111 ABRIL - MAIG 2003

*Interculturalitat
i
educació*

*Eleccions
2003*

CAMPANYA CONTRA LA LOCE

SÍ

a l'ensenyament
en català

DIGUEM

NO!

a la "LEY DE CALIDAD"

STEI-i

USTEC·STES

Intersindical Alternativa de Catalunya (IAC)

PISSARRA

Revista periòdica
d'informació de
l'ensenyament
de les Illes Balears.

EDITA:

Sindicat de treballadores i
treballadors de l'Ensenyament -
Intersindical de les Illes Balears.

Carrer Jaume Ferran, 58
07004 Palma
Telf. 971 90 16 00
Fax. 971 90 35 35
Pàg. WEB: www.stei-i.org
E-Mail: mallorca@stei-i.org
menorca@stei-i.org
eivissa@stei-i.org

CONSELL DE DIRECCIÓ**I REDACCIÓ:**

Biel Caldentey
Pere Polo
Neus Santaner
Sebastià Serra
Margalida Sarris
Joan Josep Cardona

COORDINACIÓ:

Pereta Daniel

S'agraeix la col·laboració de les
autores i dels autors dels articles.

MAQUETACIÓ I COMPOSICIÓ:

Jaume Oliver

IMPRESSIÓ:

Escola de Formació en
Mitjans Didàctics.
C/ Marià Canals, 13
07005 Palma
telf. 971 91 00 60

PUBLICITAT:

Jaume Ferran, 58
07004 Palma
Telf: 971 90 16 00

Els articles publicats en
aquesta revista expressen
únicament l'opinió de les seves
autores i els seus autors.

Dip. Legal: PM 533/79
ISSN: 1133-052X

ÍNDEX

5 Editorial

Interculturalitat i Educació

6 - Educació, interculturalitat i ciutadania democràtica:
una responsabilitat i un projecte de tota la societat, *per*
Isidor Mari.

8 - Educació intercultural i formació del professorat a
les illes Balears, *per Margalida Barceló i Taberner.*

14 - Context internacional: globalització i polítiques d'a-
justament estructural, *per Nadia Nair.*

24 - Els reptes educatius davant la interculturalitat, *per*
Pere Alzina.

Eleccions 2003

31 - Qüestionari als partits polítics.

54 - Ressenyes

Abril 2003

Novetats

■ FITXES DE REFORÇ

DOMÍNGUEZ TORREJÓN, I
Estimulación del pensamiento abstracto
2003, 95 pàg., 11.50 eur.

EDUCACIÓ ESPECIAL

COMES NOLLA, G
Lectura y libros para alumnos con necesidades especiales
2003, 214 pàg., 10.25 eur.

PUJOLÀS, P
Els equips d'aprenentatge cooperatiu a l'aula
2003, 202 pàg., 16.00 eur.

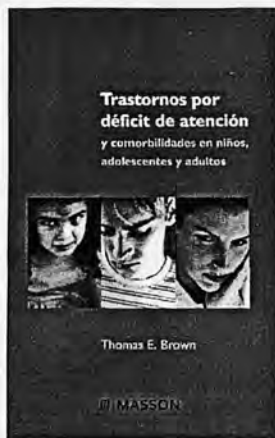
VILOCA, LL
El niño autista
Detección, evolución y tratamiento
2002, 143 pàg., 9.00 eur.

ALCALDE, C
Expresión plástica y visual para educadores
2003, 142 pàg., 11.95 eur.

■ TUTORIA

JIMÉNEZ ALEIXANDRE, M P (Coord.)
Enseñar ciencias
2003, 240 pàg., 18.20 eur.

BROWN, T E
Trastornos por déficit de atención i comorbilidades en niños, adolescentes y adultos
2003, 90.15 eur.

MARRODÁN GIRONÉS, M J
Ser, convivir y pensar
Acción tutorial en Educación Primaria
2003, 72 pàg.,
8.51 eur. Vol. I; Vol. II
8.50 eur. Vol. V; Vol. VI

JOVÉ PERES, J J
Arte, psicología y educación
Fundamentación vygotskyana de la educación artística
2002, 226 pàg., 11.00 eur.

■ ORGANITZACIÓ ESCOLAR

FERNÀNDEZ DÍAZ, M J i altres
La dirección escolar ante los retos del siglo XXI
2002, 396 pàg., 22.25 eur.

■ DIDÀCTICA

OLIVER VERA, M C
Estrategias didácticas y organizativas ante la diversidad. Dilemas del profesorado
2003, 318 pàg., 20.00 eur.

MARTÍN TAFFAREL
Caminos de escritura
2003, 154 pàg., 9.50 eur.

Embat

Llibres PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

EDITORIAL

GUERRA NO! ELECCIONS AUTONÒMIQUES I MUNICIPALS

De ben segur que les persones que lluitàrem el temps de la dictadura franquista no ens haguéssim imaginat mai que després de tant de temps tornàrem de forma tan reiterada a omplir els carrers manifestant-nos en defensa de la pau i en contra de la guerra. **Si d'una banda és d'una crueltat inqualificable aquesta guerra, i totes les guerres,** de l'altra hem de felicitar-nos ja que aquesta ha servit perquè la majoria silenciosa hagi esdevingut majoria contestatària que diu NO a tanta mentida, NO a tanta hipocresia i NO a tant d'intent d'engany, NO a la raó de la il·legalitat com a força convincent, **NO a l'imperialisme americà bel·licista i als seus sevidors servils com el Govern Central i el seu President.**

L'STEI-i, integrat en la Plataforma per la Democràcia i la Globalització social, ha estat una de les organitzacions capdavanteres en la denúncia d'aquest procés de guerra i mentides. Les mobilitzacions ciutadanes estan demostrant que la democràcia és més viva que mai, que participar no és anar a votar cada quatre anys. **Participar vol dir expressar la teva voluntat i el teu desig a cada moment en què consideres que el teus drets són trepitjats.**

En aquest ambient preelectoral, la REVISTA PISSARRA, com cada cop que es convoquen eleccions polítiques, s'ha adreçat a tots els partits i els ha ofert les seves pàgines per tal de poder conèixer llurs posicionaments vers una sèrie de qüestions que ens preocupen. **Volem agrair a tots les seves respostes, exceptuant el PP que, malgrat que se li hagi demanat reiteradament, no ens ha respost.**

Davant els nous comicis, consideram que cal fer una anàlisi acurada del que ha estat la política del Govern del Pacte de Progrés aquests quatre anys. Des de l'STEI-i consideram que cal treballar, i a fons, en la millora de les condicions sociolaborals de la ciutadania de les

Illes. **No podem oblidar la reiterada pèrdua del nostre poder adquisitiu,** i encara esperam una resposta per part del Govern a la campanya específica que duguérem a terme. És necessari aprofundir i avançar en un model propi d'Educació; el model de contractació laboral en alguns sectors de la mateixa Administració autonòmica és denunciabile. Respecte al model territorial s'ha fet molt de "renou" però pocs avanços de vertader progrés.

L'STEI-i ha denunciat a fons les lleis que ens retallen o volen retallar competències aconseguides és el cas de la LOU, la Llei d'FP i la LOCE, i ho seguirem fent mentre el Govern Central sigueixi impulsant lleis retrògrades, centristes i uniformadores.

Des d'aquestes planes no demanam el vot per ningú, sinó que intentam fer unes pinzellades dels objectius que haurien de tenir com a fita els partits: millorar la qualitat democràtica de la participació, impulsar polítiques que prioritzin la despesa social (educació, sanitat, benestar social...), implicar molt més els Ajuntaments en el fet educatiu...

Nosaltres apostam per polítiques actives en la defensa dels drets dels ciutadans i de les treballadores i dels treballadors. Exposam a les pàgines sindicals centrals el conjunt de les nostres propostes en matèria educativa, com a eina que guiarà la nostra actuació així com els nostres programes electorals a la Funció Pública, Sanitat... davant el Govern que surti de les urnes.

D'altra banda us oferim, **també, en aquestes planes unes reflexions sobre la interculturalitat a les aules,** des de persones que la treballen directament als centres de treball o que en fan una anàlisi i exposen unes pautes d'actuació per tal que la cultura receptora sigui un mitjà d'integració davant la multiculturalitat existent.

EDUCACIÓ, INTERCULTURALITAT I CIUTADANIA DEMOCRÀTICA: UNA RESPONSABILITAT I UN PROJECTE DE TOTA LA SOCIETAT

Isidor Marí

Consell Social de la Llengua Catalana de les Illes Balears

***E**l procés de mundialització, tal com evoluciona actualment, planteja al mateix temps, i arreu del món!, dues exigències educatives entrelaçades, inseparables, per una part l'educació per a la convivència intercultural en un món en què la diversitat de cultures és present pertot a causa dels moviments de població i de la internacionalització de les telecomunicacions i els productes culturals, i per l'altra l'educació per a la ciutadania democràtica davant d'un procés de submissió de la democràcia representativa i participativa als poders fàctics econòmics, mediàtics i militars.*

Ben mirat, l'educació intercultural no és més que una part ara especialment important de l'educació per a la ciutadania democràtica: si volem formar ciutadans crítics, lliures i responsables, que coneguin com es gestiona l'interès general de la nostra societat i puguin intervenir democràticament en la vida col·lectiva, un dels elements centrals d'aquesta formació serà facilitar que coneguin i assumeixin el marc institucional democràtic que s'han donat les Illes Balears i a partir d'aquí contribueixin a construir una societat pluralista i oberta al món des de la pròpia identitat, en la qual tothom conegui les dues llengües oficials i el català, com a llengua pròpia, arribi a ser llengua comuna d'ús públic.

Però dit això, també hem de recordar que l'educació no és responsabilitat exclusiva del sistema educatiu. La societat no pot delegar tota l'educació en l'ensenyament públic, ni les famílies transferir la seva responsabilitat educativa als ensenyants. I a l'interior de cada centre, van molt equivocats els que pensen que l'educació intercultural és una feina sols dels professors d'acolliment lingüístic i dels alumnes immigrants, o que l'educació per a la ciutadania democràtica és responsabilitat només dels professors d'ètica. Són tots els estudiants, que han d'aprendre a conviure democràticament en la interculturalitat, i el centre ha de ser la seva primera experiència de relació intercultural i de gestió participativa i democràtica. Són tots els ense-

nyants els que han de readaptar els seus programes cap a una concepció intercultural on tothom se senti representat. És tota l'organització del centre que se n'ha de fer responsable: de què serveix aprendre català, si hi ha professors i personal d'administració i serveis que s'entesta a parlar castellà? De què serveix parlar d'integració si els estudiants del país formen grups a part dels nousvinguts?

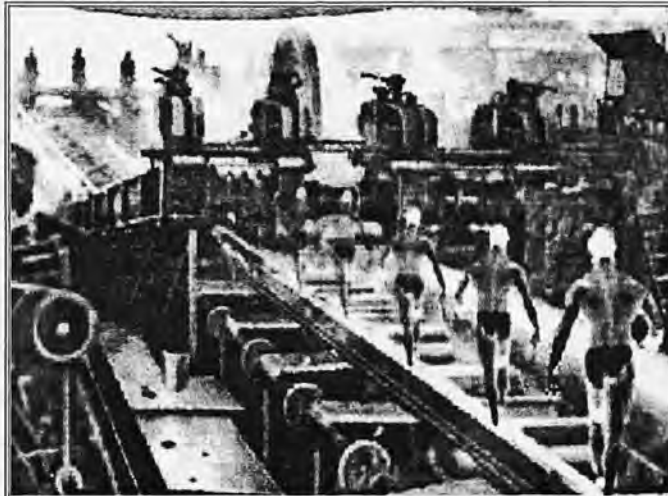
La idea que tothom està implicat en l'educació ciutadana democràtica i intercultural és més fàcil d'assumir a la pràctica si es parteix de la participació dels estudiants i dels professors, dels pares i del personal de gestió, en l'organisme encarregat de la definició i la reorientació periòdica del projecte intercultural del centre. O si cada estudiant nouvingut té un company-tutor que s'encarrega d'assegurar la seva integració en el grup de classe i en les colles d'amics.

I la feina educativa dels centres docents en el camp de la ciutadania democràtica intercultural també és molt més fàcil si pot comptar amb la col·laboració de les associacions de mares i pares per a organitzar un ventall d'activitats formatives o culturals, però també lúdiques, recreatives i festives, en què totes les famílies es relacionin sense barreres. I encara millor si en aquestes activitats poden comptar amb la implicació activa i el suport de les entitats associatives culturals, esportives o recreatives, o dels mitjans de comunicació locals, i amb la cooperació i l'ajut dels organismes municipals: perquè tots tenen una responsabilitat que no poden defugir en la convivència democràtica intercultural. Així ho demostra l'èxit d'experiències com els cursos de català per a pares i (sobretot!) mares immigrants, o el programa "Vivim plegats" en què famílies nousvingudes i famílies autòctones intercanviaven

informació sobre les respectives formes de vida d'uns i altres.

Si tots els que manifesten preocupació per les dificultats d'integració dels nous ciutadans immigrants a les nostres illes es preocupassin de fer amistat amb un d'aquests nous ciutadans o d'organitzar alguna activitat en què els nousvinguts i la societat receptora es poguessin conèixer i entendre millor, segurament molta part de la preocupació inicial perdria sentit i tots aniríem molt millor.

És cert que hi ha unes transformacions mundials molt poderoses que difícilment podem modificar amb el nostre esforç personal. Però al mateix temps que miram de contribuir a fer créixer les veus que afirmen que "Un altre món és possible", també hem de ser conscients de la força de les relacions humanes immediates i quotidianes en la construcció d'aquesta nova societat democràtica, intercultural i justa que tots - autòctons i immigrants - volem aconseguir...

...al mateix temps que miram de contribuir a fer créixer les veus que afirmen que "Un altre món és possible", també hem de ser conscients de la força de les relacions humanes immediates i quotidianes en la construcció d'aquesta nova societat democràtica, intercultural i justa que tots, autòctons i immigrants, volem aconseguir...

seguir.

I podem trobar-nos junts, per exemple, per reclamar per a les Illes Balears més competències i recursos per emprendre a gran escala una política progressista d'interculturalitat i acolliment de la immigració: aconseguir més autogovern ens ha de permetre a la vegada superar les desigualtats socials que afecten la immigració i facilitar la seva integració cultural i lingüística. Hi ha projectes col·lectius en què tots ens podem identificar i sobre els quals hem de construir la nostra convivència democràtica intercultural. Hi ha dificultats, naturalment, però si l'escola pot comptar amb tota la societat sabrem trobar-hi camins i solucions.

EDUCACIÓ INTERCULTURAL I FORMACIÓ DEL PROFESSORAT A LES ILLES BALEARS

Margalida Barceló i Taberner
 Professora de llengua i literatura catalanes
 Assessora de formació del professorat

Treballar amb la interculturalitat com a meta no és fàcil i cal que, com a societat receptora, reflexionem també sobre la nostra pròpia identitat col·lectiva i sobre la seva sostenibilitat per poder oferir elements vàlids d'acollida social, cultural i lingüística als nous ciutadans i ciutadanes alhora que també ells i elles puguin viure i transmetre elements de la seva identitat cultural.

Els canvis demogràfics i socials que acompanyen els processos migratoris enriqueixen l'evolució de les societats i l'evolució de les diferents identitats culturals individuals i col·lectives. Vist així, des d'enfora, o des de defora, i com a descripció dels resultats d'un procés que ens és abstracte queda molt bé. Quan aquest procés, que volem recordar que no és nou, s'intensifica en quantitat i en complexitat i es concreta entre nosaltres, ja no sabem a què ens hem d'atendre i solem apropar-nos a postures que van des del victimisme i la reclusió cultural fins a la generalització i universalització que no toca de peus a terra. Si ens situam a algun d'aquests extrems no podrem avançar en la construcció d'un paradigma d'actuació intercultural, en el qual com a agents educadors hi tenim molt a dir i molt a fer. Necessitam definir què hem de compartir i què hem de respectar dins del nostre entorn social, entre tots els que hi vivim.

La diversitat cultural i el paper de l'escola

A vegades, des de l'escola, ens sentim sols davant una situació que té la seva magnitud i per a la qual no estam preparats ni com a ciutadans i ciutadanes ni com a professionals de l'ensenyament. L'escola no pot esdevenir el calaix de sastre on s'hi perden les vetes i els fils de la convivència social, entre altres motius perquè únicament amb l'educació no es podrà bastir una societat que basi la seva cohesió en el pluralisme cultural i les relacions intercul-

turals. L'acció de l'educació intercultural no pot ser desenvolupada només a l'escola i per les persones docents, perquè l'entorn també n'és d'educador, fins i tot podríem dir que ho és per defecte.

Per això, el tractament escolar de la diversitat cultural no es pot deslligar del tractament polític i social que es fa del fet migratori. És necessària, per tant, una acció concertada des de diferents sectors de l'administració pública.

Dit això, remarcarem que l'educació és necessària i indispensable per afavorir aquest procés de reconeixement del fet multicultural i per fer actuacions interculturals eficaces i positives, entre les quals treballar per la igualtat d'oportunitats acadèmiques de tot l'alumnat en el camí cap a la seva formació com a ciutadans i ciutadanes de ple dret.

A les Illes Balears en només cinquanta anys s'ha doblat la població: s'ha passat dels aproximadament 420.000 habitants de l'any 1950 als 848.000 de l'any 2000⁽¹⁾. La situació de multiculturalitat a les Illes Balears és un fet i el debat sobre polítiques socials i educatives vers la població immigrada, només ha fet que començar. Pel que fa, doncs, a l'escola, cal que puguem definir el canvi que s'ha produït de forma conjunta amb la resta d'agents socials i que comencem a treballar per una nova manera de desenvolupar la tasca educativa tant pel que fa a la formació del professorat, com pel que fa a objectius educatius, a continguts curriculars i a organització escolar.

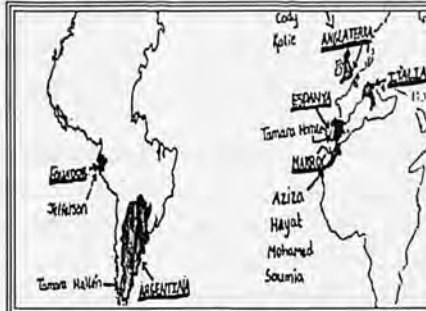
Aproximació al tractament educatiu de la diversitat cultural a les Illes Balears

Actualment, el tractament de la diversitat cultural es fa (o no es fa) de forma més o menys autònoma a cada centre educatiu respecte de plans de formació del professorat o programes oficials específics sobre aspectes educatius en relació a aquest tema. De fet, consideram que des de l'administració educativa, encara no s'ha abordat el tema amb la coherència necessària a la complexitat que presenta i que assistim a una oferta formativa puntual i desvinculada, en general, de la formació al centre.

En aquest sentit voldríem destacar que des dels serveis i programes de la Conselleria d'Educació s'ha anat obrint camí per atendre les necessitats dels centres respecte de l'arribada d'alumnat d'incorporació tardana i que hi ha hagut iniciatives: dotació de recursos humans i materials, orientacions, normativa i instruccions, diferents activitats formatives, etc. Pensam que aquestes actuacions no haurien de quedar deslligades entre si i deslligades d'actuacions formatives al centre escolar perquè perden eficàcia i, en alguns casos, esdevenen només declaracions de bones intencions. S'actua de forma dispersa, bé sobre un mateix col·lectiu de professorat de suport, bé dins el centre amb activitats de coneixement d'altres cultures, o sobre el centre i els equips directius des de la inspecció tècnica i les demandes d'actualització de documents de gestió i d'avaluació, etc. El resultat és, a vegades, pervers: en lloc de possibilitar l'assumpció d'un ideari i d'unes pràctiques interculturals es converteix en una compensació de dèficits dels que són *diferents-i-desiguals* (enfocament educatiu assimilacionista) o es folkloritza la seva identitat cultural (a Catalunya a aquestes pràctiques ja se'ls anomena la *pedagogia del cuscús*), o es cau en la burocratització estèril sense incidència educativa real.

Pel que fa a la formació del professorat oferida des dels diferents CEP o des d'altres institucions amb conveni amb la Conselleria, ens trobam amb una situació similar a l'apuntada anteriorment: bones intencions, activitats reeixides en elles mateixes, coordinació insuficient amb altres iniciatives o actuacions de la mateixa institució o amb altres sectors, poca incidència en els col·lectius d'un mateix centre, etc.

Als centres educatius la interculturalitat és, en

...les postures assimilacionistes són molt corrents entre el professorat, i a la societat mateixa, encara que a vegades formen part del currículum ocult perquè no és políticament correcte parlar-ne obertament. Postures assimilacionistes primàries, no reflexionades, les podem trobar paradoxalment al costat d'una clara voluntat no-racista, però sí paternalista...

general, i en el millor dels casos, només una tendència. Alguns s'han plantejat el tractament de la diversitat des d'enfocaments interculturals, però la majoria es troba encara en un procés de reconeixement i valoració (o no) del fet multicultural i la conseqüent confusió que provoca envers els plantejaments didàctics i l'organització de centre. Creix la preocupació per la ruptura de les dinàmiques d'aula convencionals i la recerca de recursos estrella per a l'ensenyament-aprenentatge de l'alumnat *diferent-desigual*.

Cal esmentar que les postures assimilacionistes són molt corrents entre el professorat, com a la societat mateixa, encara que a vegades formen part del currículum ocult perquè no és políticament correcte parlar-ne obertament. Postures assimilacionistes primàries, no reflexionades, que podem trobar paradoxalment al costat d'una clara voluntat no-racista, però sí paternalista. Evidentment fa falta treballar des de la presa de consciència individual i personal de cada professional sobre aspectes teòrics i conceptuals del pluralisme cultural i de la pròpia identitat. En un seminari sobre educació intercultural que realitzarem al CEP Manacor el curs 00-01 (2) el professorat que hi participava va arribar a les següents conclusions i dubtes respecte l'estat de la qüestió als centres educatius on havien treballat o treballaven:

- No totes les escoles estan al mateix moment. Algunes s'ho han plantejat, altres es troben a la postura assimilacionista, altres a la no-racista i, finalment, algunes (o alguns educadors i educadores només?) han arribat a la valoració de la multiculturalitat.

- La interculturalitat i l'antiracisme és de moment només una tendència que orienta actuacions en el camp educatiu. Pretendre tenir assolit

aquest nivell és una ingenuïtat.

- L'educació intercultural no és tasca fàcil. Encara som novells en aquesta situació. I si fos només una utopia?

- També s'ha parlat de la presa de consciència individual i personal de cada professional. Això lliga amb el concepte de cultura que tenim i de com la vivim. Volem realment educar per a la interculturalitat? En aquest intercanvi i interacció creim realment que en sortim tots enriquits? Ens fa por el risc de canvi cultural del nostre propi grup (perquè, per ara, tots els educadors/es pertanyem a la societat receptora, al grup hegemònic)?

- Ho hem de fer TOT des de l'escola? I la resta (polítics, empresaris ...) quin paper hi ha de jugar? Dins aquest debat s'ha matisat que la interculturalitat és un objectiu educatiu però també social pel qual s'ha de treballar i se li ha de saber donar temps. S'ha dit també que s'ha d'aprofitar l'escola ja que ha esdevingut un lloc de trobada entre cultures diferents i és (o hauria de ser, en tot cas) evidentment un marc educador (transformador i positiu, per tant). S'ha afegit que cada persona forma part de la seva comunitat i n'és responsable i que, per això mateix, la conscienciació de cada individu SUMA dins el grup.

- Necessitam formació contextualitzada als nostres centres i formació individual sobre les pròpies opcions ideològiques i actituds socials.

- Les bones intencions no basten; des de l'escola hem de ser conscients d'on partim i on volem arribar.

Pensam que aquests comentaris sorgits després d'un treball de reflexió, mostren alguns dels interrogants i dubtes que envolten la feina diària als centres educatius i que dificulten l'assumpció de

línies educatives coherents davant del canvi socio-cultural que s'ha donat dins la comunitat educativa des de la dècada dels noranta, aproximadament.

La formació inicial del professorat

Actualment en la formació inicial del professorat l'educació intercultural no hi té el pes que pertoca a una societat en creixent multiculturalització. Els professionals de l'ensenyament no obtenen a través dels seus estudis inicials la capacitació necessària per fer front als reptes que presenta una escola amb alumnat de procedències diverses i amb llengües i cultures diferents. Reptes educatius per fer front a les desigualtats socials, per respectar i valorar la diversitat, per treballar contra el racisme i la xenofòbia i per conduir el procés d'aprenentatge acadèmic de tot l'alumnat.

Òbviament caldrà formar els estudiants universitaris com a ciutadans situats en una època i un territori en què la presència multicultural i multilingüe és una realitat; una realitat d'abast general a les societats dites occidentals. Hauran d'estudiar **aspectes conceptuals i ideològics**, pel que fa a la construcció de paradigmes d'actuació; **aspectes políticossocials**, per conèixer possibilitats i experiències de tractament de la diversitat i de la desigualtat social; **aspectes etnogràfics i culturals**, per copsar les característiques més rellevants de les diferents identitats i de la seva evolució dins les societats d'acollida. En el nostre cas, ens cal recordar que s'ha de fer especial **esment a les característiques culturals pròpies front a la minorització** que pateix envers la cultura dominant.

Aquesta formació inicial per poder concretar una educació intercultural als centres educatius hauria d'anar encaminada a donar **estratègies metodològiques per poder resoldre situacions d'aprenentatge i de socialització**, però també hauria de formar sobre **contextos socioculturals i llengües de la població immigrada**.

D'entre aquests darrers volem destacar la importància que té el coneixement sobre aspectes lingüístics generals i comparatius de les llengües presents als diferents grups de població respecte de la llengua vehicular de l'ensenyament. No podem oblidar o menysprear que la llengua és per als immigrants el seu territori. Cal que el professorat tengui coneixements suficients sobre la cultura i la llengua dels seus alumnes potencials perquè pugui saber quin és el punt de par-

...la formació inicial del professorat, per poder concretar una educació intercultural als centres educatius, hauria d'anar encaminada a donar estratègies metodològiques per poder resoldre situacions d'aprenentatge i de socialització, però també hauria de formar sobre contextos socioculturals i llengües de la població immigrada...

tida del seu quefer. El desconcert dels professionals que arriben a les escoles i instituts respecte del fet multicultural (i de les desigualtats que palesen els grups econòmicament més desfavorits o els que no tenen el dret de ciutadania) és general i provoca situacions de confusió i d'angoixa respecte el paper de l'escola i la funció del professor o professora.

Un aspecte fonamental de la formació inicial del professorat pel que fa a estratègies d'ensenyament-aprenentatge en relació a l'alumnat nouvingut o de llengua familiar diferent de la llengua vehicular de l'escola, és la capacitació per **ensenyar llengua catalana com a segona llengua d'adquisició**. Encara que la realitat de les escoles de les Illes ja coneixen, des de fa anys, el repte d'ensenyar llengua catalana a alumnat castellanoparlant i que hi ha experiències molt reeixides en aquest sentit, pensam que des de la formació inicial s'ha deixat de banda aquesta qüestió o bé no se li ha donat la importància que té.

La formació inicial dels futurs ensenyants també hauria de tenir en compte aspectes bàsics de **sociolingüística** i de **planificació de l'ús de les llengües** en un centre escolar, sobretot en un context com el nostre, en una situació de subordinació de la llengua pròpia del territori respecte de la llengua oficial a tot l'estat, l'espanyol. Massa vegades ens trobam amb la necessitat de defensar el paper de la llengua catalana com a llengua vehicular de l'ensenyament també per als fills i filles dels immigrants. L'actitud de canvi de llengua dels catalanoparlants (del català es passa a l'espanyol) quan es volen comunicar amb persones no identificades (immigrants o no) és ben present a la nostra societat i també, per tant, entre els futurs ensenyants. Es podrien citar altres factors que provoquen aquesta actitud, com el paternalisme excessiu respecte dels immigrants i les seves capacitats d'aprenentatge i d'adaptació, però no és aquest el tema d'aquest article.

El multilingüisme present actualment pot ser una bona oportunitat perquè les institucions acadèmiques universitàries es plantegin un canvi de rumb respecte de la formació inicial dels futurs docents pel que fa a la llengua

com a vehicle de comunicació i d'ensenyament-aprenentatge. En el cas de la formació inicial dels ensenyants de secundària, s'hauria de fer un veritable dalta baix en aquest i en altres temes pedagògics i didàctics, perquè, massa vegades, la distància entre la capacitació pedagògica i les necessitats de la pràctica docent, és gairebé insalvable.

La formació permanent del professorat

La formació permanent del professorat per una banda hauria de complementar en paral·lel les mesures i recursos que l'administració educativa posa en marxa i, per l'altra, hauria de facilitar i fer possible l'autoformació i la innovació educativa de professorat i centres des de la pròpia pràctica i segons la seva detecció de necessitats. En aquest sentit pensam que és important cercar un punt d'equilibri entre la postura que ho deixa tot en mans de l'administració i la que estableix una pràctica educativa reclosa i aliena a les dinàmiques socioeducatives de l'entorn.

Pel que fa a la dotació de recursos per als centres educatius i a les instruccions i orientacions organit-

ES REFUGI

Via Sindicat, 21 - pati.
(antic edifici del
Sindicat Forà)

07002 Ciutat de Mallorca

Telèfon: 971 716 731

Fax: 971 718 597

refugi@detallsport.es

**Més de 25 anys
compartint
les vostres aventures**

zatives, a més de les iniciatives actuals de la Conselleria d'Educació i Cultura, que caldrà avaluar i adaptar a les noves necessitats, ens agradaria esmentar algunes de les demandes que proposa la Confederació Espanyola de Pares d'Alumnes (CEAPA) en un document de febrer de 2002⁽³⁾:

- Els programes d'acolliment de l'alumnat immigrant han de ser presents en tots els centres sense que l'administració consenti en cap cas que algun centre eludeixi atendre'ls.

- Constituir equips d'acollida que rebïn i que estudiïn la situació escolar, personal, familiar i social de l'alumnat que s'incorpori als centres educatius, perquè puguin realitzar un diagnòstic inicial a partir del qual s'estableixin mesures d'atenció, model d'escolarització, recursos necessaris, etc. Aquests equips incorporaran professionals especialitzats de suport, professorat de català per a estrangers, mediadors culturals i lingüístics que podran ser destinats als centres educatius amb caràcter temporal o itinerant.

- S'hauria d'acomodar, de manera ràpida, amb altres països, la implantació del professorat nadiu de suport.

Tant les mesures que actualment s'han posat en funcionament a les Illes Balears, com aquestes altres demandes esmentades des de la confederació d'associacions de pares i mares d'alumnes d'arreu de l'estat espanyol, són o serien adequades com a tractament organitzatiu o didàctic. Caldria, a més, acompanyar-les d'una reflexió profunda sobre el tractament educatiu intercultural entre les diverses identitats culturals presents a l'escola, amb esment també al paper de la societat receptora i la seva identitat. Aquesta reflexió i les pròpies iniciatives del professorat es poden vehicular a través de la formació permanent al propi centre educatiu.

Es tractaria de treballar amb coherència dins del marc legal i organitzatiu establert pels diferents estaments de la comunitat educativa i de les seves iniciatives, però també dins del marc d'un paradigma més ample d'actuació intercultural que s'ha de construir des de diferents agents socioeducatius.

La formació permanent del professorat respecte de l'educació intercultural haurà de tenir en compte el que hem dit abans sobre la formació inicial en els casos en què la capacitació professional ho requereixi i també per consolidar-ne o millorar-ne alguns aspectes.

A partir d'aquí, exposarem els objectius⁽⁴⁾ que pensam que haurien de marcar la tendència en la formació permanent i, per simplificar, els agruparem segons el seu abast formatiu més general sobre el professorat o segons un enfocament més concretat

en la formació sobre el centre, entès com a un equip educatiu:

a) Formació general

- Conèixer i precisar el marc teòric i conceptual: identitat, cultura, pluralisme, diversitat cultural i desigualtat social, societat receptora, elements d'acollida, migració, racisme, multiculturalitat, interculturalitat, minories, minorització cultural...

- Treballar les pròpies actituds i la pròpia diversitat.

- Augmentar i millorar la consciència sobre la situació actual de la immigració i la diversitat cultural. Conèixer el marc legal vigent quant a drets i deures dels immigrants i dels seus fills i filles.

- Analitzar models de relació entre professorat i alumnat, entre alumnat, entre professorat i entre professorat i famílies per tal d'explicitar elements de relació sociocultural.

- Adquirir coneixements etnogràfics sobre les societats d'origen dels col·lectius escolaritzats i sobre la seva vivència bicultural actual.

- Conèixer projectes educatius d'altres centres educatius i de centres d'altres països.

- Analitzar recursos i materials específics disponibles sobre els temes que ens ocupen.

- Articular propostes transformadores per a integrar el coneixement de la diversitat cultural i de la desigualtat social a les àrees curriculars.

b) Formació d'equips educatius

- Introduir la interculturalitat en el projecte educatiu de centre com a objectiu estratègic, que impliqui tota la comunitat escolar.

- Revisar aspectes identitaris del centre per redistribuir el seu pes educatiu i curricular amb la incorporació de nous elements.

- Repensar l'organització del centre per fer possible la incorporació de la diversitat cultural a la vida quotidiana de l'escola.

- Potenciar la incorporació de la veu de l'alumnat com a agent interculturalitzador.

- Conèixer l'abast del fet multicultural al context de l'escola i a l'escola mateixa. Conèixer les seves característiques culturals, religioses i lingüístiques.

- Recollir informació sobre les trajectòries migratòries de les famílies de l'escola i indicadors d'integració social i cultural: coneixement de les llengües oficials, parelles mixtes, nivell educatiu, etc.

- Conèixer les trajectòries prèvies d'escolarització dels nins i nines immigrants i pre-

cisar la incidència que té en el seu procés escolar actual per tal de poder dissenyar suports o adaptacions curriculars.

- Conèixer les expectatives concretes de cada família respecte l'escolarització dels seus fills i filles.

- Elaborar un protocol experimental d'acolliment d'alumnat i famílies i avaluar-lo.

- Potenciar la col·laboració amb l'Associació de Mares i Pares de l'escola i amb altres serveis administratius, sobretot els locals, per afavorir la integració dels nous i la seva participació en un entorn que els és totalment nou.

- Dissenyar accions educatives innovadores i els seus processos d'avaluació.

- Analitzar, cas per cas, com es resol la incorporació tardana dels alumnes i les alumnes immigrants.

La formació dels equips educatius permet fer protagonista l'experiència concreta del centre i parteix de la descripció i anàlisi de casos per poder treballar de forma sistemàtica sobre una realitat problematitzada.

I per acabar ...

En definitiva, creiem que les diferents experiències que s'han duit a terme i es duen a terme entre tots aquests sectors només han encetat camins que en aquest moment són profitosos, però que el mapa encara no està dibuixat; aquests camins no convergeixen o envolten per anar al mateix lloc. Caldria bastir una xarxa més còmoda de transport col·lectiu, amb les interseccions necessàries, per poder compartir recursos i esforços de forma que invertim en sostenibilitat educativa i, a la llarga, en sostenibilitat intercultural.

(1) MARÍ i MAYANS, Isidor: *Una política intercultural per a les Balears? Informe per al debat*. Edició de la Conselleria d'Educació i Cultura de les Illes Balears i de la Fundació Sa Nostra. Palma, 2002.

(2) Seminari: *L'educació intercultural. Materials d'aula*. CEP Manacor, curs 2000-2001. Coordinació: Margalida Barceló i Taberner.

(3) A partir de: *Escola i immigració. Monogràfic de GUIX Comunitat*, núm. 7. Suplement GUIX 288, Octubre 2002.

(4) Reelaboració a partir de SOTO MARATA, Pepi: *La formació permanente del profesorado dins Interculturalismo i ciudadanía*. Cuadernos de Pedagogía núm. 315. Juliol-Agost 2002.

Ara tenir un piano és més fàcil

Sense necessitat de comprar-lo, decideixi

LLOGUER-OPCIÓ COMPRA AIXÍ DE FÀCIL

YAMAHA

MUSICASA

Si el seu fill o filla comença a estudiar piano, vostè ha de pensar en la necessitat de tenir un piano a casa seva.

És lògic que la decisió de comprar-lo definitivament la prengui segons els resultats del curs.

No es preocupi: **MUSICASA** li soluciona aquest problema.

MUSICASA li cedeix un piano, acústic o digital.

NOMÉS PER 55 eur. mensuals, més quota inicial de 180 eur. Per exemple:

Si vostè decideix comprar el piano que li vàrem cedir, fa un any o més, o qualsevol altra marca, **li descomptarem 840 eur.**

Pl. Es Fortí, 1
(cantonada Passeig Mallorca)
Palma de Mallorca
Telf. 971 281559

CONTEXT INTERNACIONAL : GLOBALITZACIÓ I POLÍTIQUES D'AJUSTAMENT ESTRUCTURAL

Nadia Nair
Llicenciada en Ciències Econòmiques
per la Universitat de Montpellier
Conferència impartida a
l'Escola de formació en Mitjans Didàctics
el 13 de desembre de 2002

L'economia mundial ha conegut un dels canvis més profunds durant aquesta fi de segle, la globalització. Aquesta s'expressa a través de dues tendències: la transnacionalització i la internacionalització. L'aspecte fonamental de la globalització consisteix en la consolidació del model neoliberal a nivell mundial. Model que s'està ampliant als països desenvolupats. En els països del Tercer Món, són les institucions internacionals com el Fons Monetari Internacional i el Banc Mundial, les que han jugat un paper important en la difusió del model neoliberal, a través de les anomenades Polítiques d'Ajustament Estructural (PAE) aplicades a països afectats per la crisi del deute extern. Aquestes PAE impliquen greus conseqüències socials per l'aplicació d'aquests programes d'ajustament, especialment per a les capes menys afavorides de la societat i sobretot per a les dones (Nair, 2001).

Les PAE que es varen impulsar des dels anys 80 en considerables països (essencialment en els països del Magrib, Àfrica subsahariana i Amèrica del Sud) varen tenir efectes negatius majors en la població, essencialment en les dones i en els nins. El model neoliberal implica cada vegada més desigualtats a nivell internacional. Anem a veure algunes dades :

- El 1960, el 20% de la població mundial que vivia en els països rics tenia uns ingressos 30 vegades superiors al 20% de la

població que vivia en els països més pobres.

- El 1995, aquesta diferència era 82 vegades superior.

- Aconseguir la satisfacció universal de les necessitats nutricionals i sanitàries costaria 13 miliards de dòlars, més o manco el que els habitants d'Estats Units i de la Unió Europea gasten, en un any, en perfums...

- Les transnacionals, tendència essencial del procés de la globalització, absorbeixen el 25% del PIB mundial, i tot just donen

treball a menys de l'1% de la població activa en els països del Sud.

- Les dones representen el 67% dels analfabets; elles compleixen gairebé el 70% de les hores de treball, sols reben el 10% dels ingressos i sols disposen de l'1% de la propietat. (*Le Monde diplomatique, Octobre et Novembre 1998*).

Existeix un estret vincle entre la globalització de l'economia, la polarització de les desigualtats i l'avanç dels fenòmens d'exclusió social, principals generadors de les massives migracions. Però una de les contradiccions més palpables de la globalització és la restricció a la lliure circulació de persones, mentre hi ha llibertat de circulació per a mercaderies i doblers. En aquesta contradicció s'expressa la lògica mercantil, de manera tangible, i és que la humanitat està al servei de la producció de béns i del lucre, i no al contrari.

Les enormes diferències de desenvolupament a nivell mundial crea les condicions per a la immigració. Segons el Fons de Població de les Nacions Unides (FNUAP), més de 100 milions de persones es desplacen dels seus llocs d'origen cada any per poder sobreviure. D'aquestes, uns 15 milions s'han refugiat a Europa i el procés no ha fet més que començar, mentre es mantenguin les causes que provoquen aquests moviments: sistema econòmic depredador, sistemes polítics injusts, dictadures, neteja i exterminis ètnics...

El fenomen migratori no és nou. És vell com la humanitat.

Entre 1850 i 1913, hi va haver importants transvasaments de capital i fluxos migratoris entre el Nord d'Europa i Amèrica del Nord i del Sud, així com Austràlia i Nova Zelanda. En l'època de reconstrucció, la mà d'obra barata d'immigrants va contribuir eficaçment a un creixement econòmic sense precedents. S'oblida que l'Europa del Sud ha estat un món generador de migracions dintre i fora de la conca mediterrània. Itàlia va produir 25 milions d'emigrants entre 1860 i 1970; Espanya, 7 milions. Els emigrants d'aquests països varen recalar a països com França, Holanda, Bèlgica o Alemanya on, en el seu dia, varen produir les mateixes reaccions d'opinió que més tard els magribins o subsaharians.

Els espanyols es varen dirigir també al Magrib. Segons Bernabé López García, les regions d'Oran a Algèria i el Nord del Marroc varen acollir entre el 30 i el 45% dels emigrants espanyols, durant els anys 40 i 50. Espanya no sols ha estat un poble d'emigrants en el passat. Avui, 1.700.000 espanyols es troben fora d'Espanya com a immigrants. Itàlia i Espanya són avui països d'immigració que semblen no recordar-se del passat.

A partir dels anys 70, varen aparèixer les polítiques de control a la llibertat de moviment de les persones. Mentre, s'ha produït una creixent globalització dels capitals, de les mercaderies i

de les comunicacions, Europa ha convertit la immigració en una necessitat econòmica i alhora en un problema sociopolític. Es considera que l'emigració és un fenomen exclusivament masculí i és l'home qui inicia el procés migratori i una vegada assentat, emprèn el reagrupament familiar. Les dones, en aquest esquema, es desplacen seguint el responsable masculí d'un grup familiar. El seu paper seria el d'esposes, mares o filles. La realitat desmenteix aquesta opinió, però no destrueix la percepció que la immigració és "cosa d'homes". Les dones no són sols "un complement" de les migracions masculines

...una de les contradiccions més palpables de la globalització és la restricció a la lliure circulació de persones, mentre hi ha llibertat de circulació per a mercaderies i doblers. En aquesta contradicció s'expressa la lògica mercantil, de manera tangible, i és que la humanitat està al servei de la producció de béns i del lucre, i no al contrari...

...el control i el tancament de les fronteres no soluciona, sinó que augmenta les condicions de vulnerabilitat i exclusió social d'aquestes poblacions. El control i el tancament de les fronteres crea màfies especialitzades en la immigració...

nes, són també (i en alguns casos de forma principal) agents autònoms dels fluxos migratoris transnacionals.

Un informe de Nacions Unides estima que en la dècada dels 80, les dones eren gairebé la meitat dels immigrants internacionals en tot el món, el 48%. A Espanya, les dones representen el 47 % dels residents estrangers (europeus i no europeus) (*Col·lectiu Ioé*). Per continents, s'observa que :

- el conjunt europeu presenta una distribució equilibrada
- entre els originaris d'Amèrica, existeix una marcada majoria femenina. Per exemple, en el cas de la República Dominicana, les dones constitueixen el 84%.
- els homes són molt més nombrosos que les dones entre els arribats d'Àfrica. Per exemple, les dones magribines representaven el 8% dels registrats a finals dels 60, per arribar al 30,6% el 1990.

Les marroquines, principal colònia de dones no comunitàries, representen el 26% de les persones procedents del Marroc. Les dones estan en els serveis domèstics (66,4%), en l'hostaleria (12,3%), en indústries manufactureres (8,4%), en el comerç (3,8%), en el camp i en la ramaderia (3,1%) i en d'altres (6,1%). El 94% s'ocupa en tasques manuals poc qualifica-

des. Solament l'1% ocupa llocs de caràcter professional o tècnic i el 4% llocs d'estatus mitjà com a administratives o com a empleades comercials. El 79% de les dones tenien permís de treball B, d'un any de duració i el 10%, permís C de 5 anys. La comparació entre 1992 i 1995 permet veure que l'increment de permisos de treball de les dones llatinoamericanes es va produir bàsicament en el servei domèstic, el de les asiàtiques en l'hostaleria i el de les magribines en les indústries manufactureres, bàsicament en alimentació, tèxtil i confecció. (*Col·lectiu Ioé*).

Les dones immigrants són joves. Segons un estudi de la UGT, amb dades de febrer del 2001, gairebé el 74% té entre 20 i 39 anys. També tenen en comú les seves històries personals: les circumstàncies de pobresa, inseguretats,

discriminació o persecució els han obligat a deixar, fins i tot, els seus fills (és el cas del 30% de les dones immigrants), a la recerca d'una vida millor (*Cubides Martínez, 2001*).

A nivell europeu, el 45,5 % dels immigrants no comunitaris són dones. En el conjunt de la Unió Europea, les turques i les magribines constitueixen el grup més important. Elles ocupen llocs de treball mal pagats i poc qualificats encara que, de vegades, estan ben formades. El problema dels refugiats és un altre. S'estima que 23 milions de persones són refugiades i altres 26 milions són desplaçaments de població dintre dels seus propis països, a causa de situacions de guerra o genocidi.

Les dones i les nines representen el 80% dels refugiats en el món (Human Rights Watch, 1995). Guerres civils en països com Bòsnia, Albània, Algèria i Txetxènia s'han saldat amb un gran nombre de refugiats i una gran demanda d'asil polític en els països europeus. A molts d'ells se'ls ha denegat l'entrada en el territori europeu o se'ls ha mantingut en condicions inhumanes. Per exemple, a Gran Bretanya, milers de sol·licitants d'asil, de refugiats i d'immigrants considerats en situació irregular han estat empresonats sense cap forma de judici (Camp de Campsfield, prop de Oxford). Les dones tenen més dificultats per obtenir l'estatut

de refugiada a causa, en gran part, de les condicions d'obtenció d'aquest estatut. La definició del refugiat no aborda el cas de les dones. És una definició restringida que no té en compte la violència que sofreixen les dones, sobretot les que transgredeixen valors morals de la comunitat (i són moltes aquestes dones en països islàmics).

Podem afirmar que les dues principals característiques del fenomen migratori aquestes últimes dècades són:

- la feminització creixent de la pobresa.

- el control del moviment migratori.

El control i el tancament de les fronteres no soluciona, sinó que augmenta les condicions de vulnerabilitat i exclusió social d'aquestes poblacions. El control i el tancament de les fronteres crea màfies especialitzades en la immigració.

Com és la situació de les dones musulmanes en el seu propi país?

L'intel·lectual americà d'origen palestí Edward W.Said afirma: *Quan es parla de l'islam, s'eliminen més o menys automàticament l'espai i el temps. El terme Islam defineix una petita proporció d'allò que passa en el món musulmà, que es refereix a mil milions de persones i inclou desenes de països, de societats, de tradicions, de llengües, i clar, un nombre infinit d'experiències distintes. És totalment fals intentar reduir tot això a alguna cosa anomenat "islam"...*

L'islam és una important religió a escala mundial. La població musulmana mundial s'estima en més d'un miliard (mil milions de persones). A Europa, l'islam és la segona religió més important després del cristianisme amb 11 milions de musulmans (5 milions a França, 3 a Alemanya, 2 a Anglaterra i 350.000 persones a Espanya). A Estats Units n'hi ha 7 milions. L'islam existeix en molt diverses regions climàtiques, culturals i ètniques.

La situació de la dona musulmana és diferent d'un país a un altre (igual al que afirma Edward Said sobre l'islam). No té res a veure, per exemple, la condició de la dona tunisiana amb l'afganesa o la d'Aràbia Saudita. No

...és l'islam responsable de l'estatut discriminatori de la dona? I si realitzam un esforç de memòria, com podem explicar la condició de la dona a Espanya fa uns trenta anys?

obstant això, les lleis que regeixen les dones en el món àrab, particularment en el Magrib, se semblen més o menys, excepte a Tunísia on les lleis són les més avantguardistes.

Quina és la situació de la dona musulmana en la llei islàmica?

Anem a veure l'estatut personal basat en una interpretació de la llei islàmica del Marroc (la

X **Perfumeries**
XARIG

LES NOSTRES BOTIGUES A:

PALMA .....C/. Francesc Fiol i Joan, 10
 .....Pça. Pere Garau, 20 C i D
 .....C/. Aragó, 17
 .....C/. Blanquerna, 18

FELANITX .....C/. des Convent, 37

MANACOR .....Avda. Baix des Cos, 3

CALES DE MALLORCA ...Centre Comercial

ALCÚDIA .....Pça. Constitució, 10

CALA MILLOR .....C/. Son Jordi, 4

SA COMA .....Avda. Savines, 118

Mudawana). A part del cas de Tunísia, els codis civils àrabs, basats en una certa interpretació de la llei islàmica, se semblen més o menys. En la Mudawana, la dona marroquina deu al seu marit (art. 36): obediència, fidelitat, lactància si és possible dels fills, responsabilitat, marxa i organització de la llar, consideració i deferència al pare, mare i parents del marit. Ella té dret al manteniment per part del seu marit (alimentació, vestit, medicaments i allotjament), a la igualtat de tracte amb les altres esposes en cas de poligàmia, a l'autorització de visitar els seus pares i de rebre'ls en bona convivència, a la total llibertat de disposar i administrar els seus béns sense cap control del marit.

L'edat mínima de matrimoni és de 18 anys per als homes i de 15 per a les dones (art 8). La dona necessita d'un tutor, wali, per contreure matrimoni. Es prohibeix el matrimoni d'una musulmana amb un no-musulmà (art 29.4). La poligàmia està permesa (art 30). El marit té dret a la repudiació, és a dir, rompre unilateralment el matrimoni (art 44). L'esposa pot demanar que un jutge li concedeixi el divorci per les causes següents: falta de manteniment, malaltia incurable del marit si no ho sabia en el moment del matrimoni, per maltractaments (quan es pot provar). El divorci és revocable sols quan ho demana la dona. En cas de repudiació o divorci, la dona ha de guardar un període d'abstinència sexual de tres mesos, per exemple, per tornar a casar-se. Els fills pertanyen a la família del marit (art 83.1), però la guarda i custòdia és de la dona si aquesta no es casa novament (art 105). La dona hereta la meitat d'un baró.

Us podeu preguntar, què tenen a veure aquestes lleis amb Europa? Tota dona que ha arribat del Magrib per establir-se a Europa o que ha nascut de pare magribí, està sotmesa de dret a l'estatut personal del seu país d'origen. Existeixen convencions bilaterals entre certs països europeus com França i Espanya i els tres països del

Magrib, autoritzant que el dret familiar del país d'origen s'apliqui. De tal manera que un judici en matèria de divorci o de repudiació o de domicili conjugal celebrat al Marroc o a Algèria, pot tenir repercussions i ser reconegut a Espanya o a França.

No es pot parlar de les dones musulmanes sense abordar un tema objecte de discussions i polèmiques contínues i és el vel (hiyab).

Hi ha una idea molt important que m'agradaria que fos molt clara i que ens fes reflexionar juntes i junts i és la següent:

Rubiera Mata, en el seu article intítulat "*La mujer en el Corán como fuente de la Xaria : posibilidades de nuevas interpretaciones*" (*Anales de Historia Contemporánea*, 13 (1997) - publicat el febrer de 1998- p.17 - p.23), es pregunta el següent: Podem afirmar que l'islam és responsable de l'estatut discriminatori de la dona? I si tornam a la història actual o realitzam un esforç de memòria, com podem explicar la condició de la dona a Espanya fa uns trenta anys? (Rubiera Mata, 1997). La situació jurídica de la dona espanyola no era tan diferent al de la marroquina o algeriana actuals: dona sota tutela paterna o marital, la dona casada no podia treure el passaport o el permís de conduir sense autorització del marit, la llei exonera el marit si matava la seva dona en defensa del seu honor (adulteri in fraganti), llei que existia també a Itàlia. Podem ara fer una pregunta, això és llei islàmica a Espanya?

Evidentment, no. Però això sí és cultura comuna mediterrània.

El patriarcat és una forma social dominant en tot el Mediterrani al llarg de la història en societats distintes entre si, però on es mantenen dos principis: els homes han de dominar les dones i els homes vells han de dominar els joves. En aquesta cultura patriarcal, cal preservar l'herència material o de llinatge de la línia masculina vigilant la virginitat de les joves i la "decència" de les

...el dret de la dona a l'herència, la por a perdre el patrimoni familiar va dur a l'enclaustrament de la dona i el seu matrimoni precoç. El vel té també aquesta funció...

casades, perquè no penetri en la descendència patriarcal d'hereus espuris (Germaine Tillion). Per preservar la puresa de la seva sang, els notables mediterranis casaven les seves filles dintre del clan. Aquesta pràctica va ser reforçada en el cas del món àrab, perquè es va concedir a la dona el dret a l'herència (encara que una part inferior a la de l'home, però era una cosa nova). La por a perdre el patrimoni familiar va dur, fins i

tot, a casar les filles amb els cosins per via paterna. L'enclaustrament de la dona i el seu matrimoni precoç estaran relacionats amb la por a la transgressió d'aquesta regla. El vel té també aquesta funció.

Vel o vels?

El vel esmentat a l'Alcorà sembla un xal o un mocador per cobrir l'escot, no l'atapeït xador, la burka o una de les seves variants. Diferents interpretacions afirmen que el vel està recomanat a l'Alcorà i no imposat. A l'Alcorà, en el capítol 24, versicle 31 *"...i digues a les creients que baixin la vista amb cautela, que siguin castes i no mostrin els seus adorns sinó els que estan a la vista, que cobreixin el seu escot amb el seu vel i no exhibeixin els seus adorns sinó als seus esposos, als seus pares, als seus sogres, als seus propis fills, ..."*

Durant la colonització, la dona era un punt clau en el projecte de dominació de les societats magribines.

...les diferències estètiques existents entre aquests diferents vels permet descobrir dones molt diverses entre si...

Presentar la seva situació amb gran dramatisme i explicar aquesta situació com a conseqüència de la seva religió, de l'essència de la seva societat, oferia una legitimació a la intervenció colonitzadora, que encara que sembla increïble, pot intentar disfressar-se de protectora. Cada vegada que la colonització dirà clarament que les dones són la peça clau de la modernització, que cal modernitzar-les perquè les societats magribi-

nes evolucionin, les dones faran passes enrere. Deixar que les dones es desvetllin suposaria que l'estranger podria penetrar en allò més íntim de la personalitat col·lectiva autòctona. És que no s'anomena, en àrab, una dona sense vel com una dona nua (*aryana*)? (Bessis, 1991).

Reformistes i nacionalistes estaven d'acord de manera unànime en una qüestió: tots preconitzaven l'educació femenina en llengua àrab amb la finalitat de millorar la societat en tots els

EL VIATGE DEL SEUS SOMNIS AL SEU ABAST AMB

SERRA NORD

NOUS CAMINS PER VIATJAR

C/ 31 de Desembre, 12 - 07004 PALMA

tel.- 20 46 00 - fax.- 20 44 50

**PERQUÈ ELS OFERIM
ELS MILLORS VIATGES
ALS MILLORS PREUS!**

AMB LA QUALITAT DE

Ramunfana

sentits. Des del punt de vista d'aquests moviments, s'havia d'educar les dones perquè són elles les primeres educadores dels nins i són elles les que han d'inculcar-los les idees de l'amor a la pàtria lliure i a la cultura àrab i islàmica.

Veim aquí que el fi últim, per tant, de l'educació femenina, no descansa en la pròpia emancipació de la dona, sinó més bé en l'educació del ciutadà nacionalista des de la infància.

A Europa, el vel és una qüestió molt controvertida. Les dones que duen vel són considerades submises i culturalment retardades. L'obligació de dur el vel pot ser considerada com a signe de sexisme i la seva prohibició com a signe de racisme. A França, després d'unes manifestacions del Front Nacional (feixista), el nombre de dones que duen el vel ha augmentat i això també entre les dones que no el duen normalment. Les dones amb el vel han volgut expressar la seva pertinença cultural i religiosa.

Existeixen diferents reflexions actuals sobre el vel:

La sociòloga i feminista marroquina Aïcha Belarbi, es pregunta el següent: Avui en dia, el vel fa referència a la tornada al món religiós o és l'expressió d'una societat en crisi? Ella

afirma que els dèficits polítics, econòmics i la pèrdua dels valors donen al vel altres significacions:

- El vel com a recobriment de la identitat
- El vel com a autoafirmació
- El vel amaga la misèria
- El vel com a concessió
- El vel com a por

Hinde Taarji, periodista marroquí, va fer una enquesta que va durar mesos en diferents països islàmics (Egipte, Kuwait, Turquia, Líban, Algèria...) per intentar conèixer les raons de moltes dones universitàries, periodistes, bancàries,... que havien elegit posar-se el vel, fenomen bastant ampli en aquests últims anys. Per a Hinde Taarji, el vel és una estratègia per conquerir l'espai públic. I ho explica de la

manera següent: "*Quan s'examinen els testimoniatges de les dones que duen el vel, una constant reté immediatament l'atenció: la importància del desig d'escapar a l'agressivitat masculina en la decisió de dur el vel. Per a molts homes, l'arribada de les dones a l'espai públic ha estat vist com a intolerable, perquè consideren que és el seu territori exclusiu. Obligats a haver d'acceptar la marxa del temps, es resignen però s'esforcen, de vegades, a fer pagar a les inoportunes el preu de la seva audàcia escandalosa. Com que aquestes dones han elegit deliberadament de situar-se fora de les fronteres inviolables de l'harem, ells es consideren alliberats del dret de respectar-les. En tornar a agafar el vel, les dones restableixen d'una certa manera el codi tradicional,*

obligant els homes a sotmetre's de nou a les seves normes. I així, a respectar-les com abans. Amb la diferència essencial que la seva presència, d'elles, de les dones, es manté en l'espai públic." (Taarji H., 1991, p. 320.)

Altres autores (Botton L., Puigvert L. i Sánchez M.) afirmen també que els motius pels quals una dona es posa el vel són diversos: intel·lectuals, religiosos o nacionalistes, entre d'altres. Les dife-

rències estètiques existents entre aquests diferents vels permet descobrir dones molt diverses entre si. No existeix una identitat àrab o islàmica en el cas concret del vel, la mateixa pràctica cultural es revesteix d'una simbologia distinta segons la dona que el du. Quan el vel és un model social imposat a les dones pels estats -moltes vegades amb el suport de dirigents occidentals- (Aràbia Saudita, Iran, Afganistan) o per certs grups polítics (exemple: Algèria, on les dones han hagut de posar-se el vel per por als integristes, aquest s'ha utilitzat per silenciar-les, per institucionalitzar la seva inferioritat. L'obligatorietat del vel com a política d'estat es justifica sobre la base d'una determinada interpretació de la Sharia. Si és Sharia, i si les dones musulmanes han de dur el

vel, per què l'imposen a qualsevol altra dona que no és musulmana? (Aràbia Saudita, Iran, Afganistan).

Aquestes últimes autores afirmen que no cal oblidar que aquesta imposició d'un model també es manifesta de forma inversa: imposició de no dur el vel, encara que aquesta vegada sota la pretesa justificació de la defensa dels drets humans. És identificat com un senyal inconfusible de l'integrisme i de l'endarreriment. El cas més visible és Turquia on es va impedir que les estudiants es graduassin a la Universitat, si aquestes no accedien a llevar-se el hiyab. Fins i tot, es va arribar a l'extrem de tancar-los la porta d'entrada a la Universitat. Les dones es trobaven davant la disjuntiva d'escollir entre l'educació o la seva identitat i creença, com si ambdues coses fossin antagòniques. Va succeir el mateix a França.

Prohibició i imposició no respecten la voluntat de la dona.

Dur el vel pot néixer d'una lliure decisió de la dona, encara que siguin diversos els motius que impulsen a posar-se'l. A Europa, les musulmanes que decideixen dur-lo no haurien, des del meu punt de vista, de ser víctimes de discriminació a nivell educatiu, cultural, laboral o personal. Aquestes dones no han de ser considerades com a elements estrangers. Moltes d'elles viuen a Europa i moltes són ciutadanes europees (de segona o de tercera generació). Elles elegeixen dur el vel perquè simbolitza la pertinença cultural i religiosa. NO OBSTANT AIXÒ, els governs i les feministes, musulmanes o no, han d'oposar-se a qualsevol temptativa d'imposició del vel, sigui dins o fora d'Europa.

Ana Sánchez, professora en la Facultat de Filosofia de la Universitat de València afirma el següent: *el sistema patriarcal té una estupenda capacitat de reorganització davant novetats potencialment perturbadores. I pensem que en uns llocs i en uns altres pot adoptar diverses formes. No caiguem en el miratge de pensar que les dones de les societats occidentals estan "alliberades" i les altres dones no ho estan.* Ana Sánchez

analitza en un article intitulat "*Les mirades i els vels. Els vels de les mirades*", els dobles jocs d'invisibilitats entre les dues ribes mediterrànies: *la imatge clàssica occidental és que les dones àrabs estan molt subjectes, molt vigilades i, en canvi, nosaltres, oh, gojosa contrapartida!, estam molt bé. Doncs aquesta imatge de la dona vigilada, que ens és mostrada en clara interconnexió amb l'integrisme islàmic és molt reconfortant per a Occident: aquí sí que estan bé les dones.* Seguesc com ho escriu Ana Sánchez *...les dones d'ambdues ribes ens apropam molt més del que sembla.*

En aquest sentit, hi ha coses que, pel que sembla, cap proposta transformadora toca en profunditat i és això: el canvi de rols dins de la família i en la sexualitat. El cos de la dona aquí i allà és considerat com a objecte de desig: allí s'oculta i aquí s'hiperexhibeix... No oblidem que els cossos de les dones occidentals també duen molts "vels": la joventut i la primor, en primer lloc. I aquí reforçat per l'oferta tecnològica: cirurgia plàstica, tècniques de reproducció assistida, cosmètics, dietes, massatges, moda: molts diners en joc i moltes indústries i comerços. Tot això sota l'aparença del progrés i legitimat per l'objectivitat científic-

Informàtica Ciutat

Servei tècnic
Venda d'ordinadors
Servei a domicili

EL MILLOR EN
HARDWARE & SOFTWARE

TEL: 971-28 98 98
FAX: 971-45 16 94

C./ De la Balanguera, 10 - baixos
07011 - Palma de Mallorca

fica. Així que en intentar desvetllar per què el vel allí, i quins eren els vels d'aquí es va fer visible: és el cos de les dones, cos que s'ha carregat de significats eròtics i reproductius en ambdues ribes. La mateixa essència, el control i domini dels cossos de les dones en distintes aparences. I curiosament, la mateixa identitat, la perenne equació dona = cos, i, per tant, la mateixa absència de diferències. D'aquí l'afirmació feminista: allò personal és polític i és polític el cos de les dones, i per això les dones volen deslligar-se de la seva associació única amb allò que és privat, amb la naturalesa.

La convicció "la meua cultura és l'Islam" s'ha estès entre els joves, a Europa, especialment en els barris perifèrics. Sens dubte és en part el resultat d'una assignació identitària, proferida d'una manera més o menys explícita per la societat. A França, quan es parla de "primera", de "segona" o de "tercera generació", es tracta sempre de magribins. Algú com Raymond Forni, el President de l'Assemblea Nacional va arribar a França als 17 anys, però mai no es dirà d'ell que és un immigrant de "primera generació". Aquests termes, com anomenar els joves magribins amb la paraula "beurs", són un símptoma dels fracassos de la integració. La qüestió del vel és un altre.

A Europa, reivindicar com a musulmà o musulmana és avui en dia viscut com a revenja per aquests joves, nois i al·lotes. Tenen el sentiment que l'entorn europeu els és hostil. Creuen que ja no tenen res més a perdre. Però el fenomen és a més el resultat d'una reactivació de l'islamisme a nivell internacional i de la seva extensió en les comunitats d'immigrants, sobretot en zones marginals. Especialment si la societat receptora mobilitza -davant la presència creixent d'immigrants- discursos i sentiments basats en el temor a la pèrdua de la seva integritat i de la cohesió cultural. De la mateixa manera, les poblacions immigrants poden també mobilitzar la cultura, com a recurs de contestació cap a les formes d'exclusió de l'ordre social dominant, perquè si bé *els/les immigrants són construïts com "uns altres", a la vegada, construeixen els seus propis "uns altres"* (Maquieira d'Angelo, 2000).

Les polítiques europees d'integració

La integració no hauria de significar assimilació cultural de les persones immigrants. La aculturació no pot ser un preu a pagar o a exigir per "integrar-se" (Torres Pérez, 2001).

Només des de la valorització de la seva pròpia identitat es podrà arribar a la interculturalitat. Les lleis i les polítiques que regulen les migracions i les polítiques d'integració, segueixen basant-se en la hipòtesi que els emigrants són homes i les dones, familiars al seu càrrec, quan la realitat és una altra. Cada vegada més, la dona magribina ve sola, amb el seu propi projecte migratori per diverses raons. El viatge es realitza amb voluntat de transformar l'existència personal i familiar, des de la doble perspectiva material i cultural.

Les polítiques d'immigració solen tenir efectes negatius sobre la situació de les dones. Quan la regularització d'una dona es realitza a partir de la seva condició d'esposa d'un immigrant o d'un espanyol s'expedeix un permís de residència no laboral, els efectes del qual són perjudicials per a les dones (Col·lectiu Ioé, 2000), perquè:

- les col·loca en una situació de dependència respecte a la seva parella masculina, qüestió que es fa especialment greu en casos de posterior ruptura del vincle conjugal, especialment per a les dones musulmanes que poden ser repudiades.

- les condiona a romandre apartades del mercat de treball, circumstància que pot limitar les seves possibilitats de guanyar autonomia i relacions socials o bé les obliga a treballar en condicions d'irregularitat, cosa que comporta majors possibilitats de ser explotades i de romandre en circuits laborals tancats, sense perspectives de promoció.

- en cas de violència conjugal, la dona té una sola i única alternativa, quedar-se amb el marit o ser expatriada.

Les dones immigrants tenen, avui en dia, en les seves mans gran part de la responsabilitat de la llar i d'acompanyar nens i ancians a Europa, tasques que les dones europees han anat deixant. En deixar aquestes responsabilitats en mans de les immigrants, algunes dones europees han pogut ingressar en el mercat laboral i tenir visibilitat social. Així, la visibilitat social d'algunes dones dels països rics es va fent a costa de la invisibilitat d'altres dones, les immigrants. Ser dona és alguna cosa així com una història inacabada, una marginació sostinguda. Per a la dona immigrant, una marginació múltiple, per ser dona, estrangera i pobre, és a dir, per gènere, classe, ètnia i posició en l'ordre mundial.

Un dels avanços de la teoria feminista és el

qüestionament de la categoria dona com la representació d'una realitat monolítica i homogènia. Les aportacions crítiques de les feministes negres i llatinoamericanes han posat també de relleu les diferències entre les dones a partir de les seves determinacions de classe, ètnia i nacionalitat. Partir de la diversitat entre les dones suposa acceptar les múltiples dimensions de les circumstàncies i relacions en les quals estan inserides. El moviment de dones és ampli, ja ha demostrat la seva capacitat de transcendir les fronteres nacionals, de classe i d'ètnia. Cal no amagar les semblances que existeixen entre les dones, i en aquest cas, entre les autòctones i les dones immigrants (Maquiera, 1995).

El moviment de dones és ampli perquè existeix també en les societats àrabs i musulmanes. És un moviment recent en el Magrib que reflexiona dins un sistema preestablert que és la religió musulmana. En aquest sistema, es poden intro-

duir ajustaments, però de cap manera qüestionar-lo, ja que la laïcitat segueix sent un terreny prohibit i pronunciar-se a favor és considerat com un sacrilegi. Els mitjans de comunicació no es fan eco de les lluites i els debats en el Magrib. Aquests estan més preocupats a mostrar una imatge de les magribines i de les musulmanes en general com a víctimes passives, submises, analfabetes, endarrerides... i no com a subjectes polítiques i ciutadanes que lluiten per canviar una situació de desigualtat i de discriminació. És important trencar amb estereotips cap a les dones de països musulmans. De la imatge que es tengui de nosaltres i del suport de dones i homes defensors dels drets humans d'Europa, contra totes les formes d'integrisme, depèn també la nostra lluita per millorar les condicions de vida de les dones d'aquí i d'allà.

Bibliografia

* Aixela Cabré, Yolanda. *¿Qué nos ofende de los "moros"? Discursos sobre los musulmanes y sus prácticas sociales*. Scripta Nova. Revista Electrónica de Geografía y Ciencias Sociales. Universitat de Barcelona. N°94 (59), 1 d'agost de 2001.

* Barnier, Hélène. *Percepciones sobre el Mundo Árabe*. 27/03/01. www.fuhem.es/cip/educa/art2.htm

* Bel Adel, Carmen. *Percepción y realidad de la mujer inmigrante*. *Anales de Historia Contemporánea*, 13 (1997). Publicat el febrer de 1998.

* Bessis, Sophie. *Mujeres del Magreb. Lo que está en juego*. Las Femineras. Ed. J.C. Lattès. 1992

* Carmona González, Alfonso. *Ley islámica y Derecho positivo*. In: *Anales de Historia Contemporánea*, 13 (1997). - Publicat el febrer de 1998. p.25 - p. 32.

* Chafai, Laila. *Las mujeres sujeto de marginación en Marruecos*. In: *Anales de Historia Contemporánea*, 13 (1997) - Publicat el febrer de 1998. p. 35 - p. 55.

* Colectivo Ioé. *Procesos de inserción y exclusión social de las mujeres inmigrantes no comunitarias*. www.nodo50/mujeresred/migrantes.htm

* Cubides Martínez, Olga. *Ámbito María Corral. La mujer inmigrante*. 2001

* Gresh, Alain. *Islamophobie*. *Le Monde Diplomatique*. Novembre 2001, p. 32

* Guillermo Fouce, José. *Inmigración, racismo y discurso social y político*. www.inisoc.org/fouce.htm

* Lathion, Stéphane. *Presencia del Islam en Europa: la mujer musulmana en España*. In: Pérez Canto, Pilar (Ed.) *También somos ciudadanas*. UAM. p. 351 - p. 368

* Leon, Irène. *Migraciones de mujeres: la injusticia global*. 27 de gener de 2001. www.nodo50/mujeresred/migrantes.htm

* López García, Bernabé. *Los movimientos migratorios en el Magreb actual*. In: *Anales de Historia Contemporánea*, 13 (1997). Publicat el febrer de 1998.

* Maquieira d'Angelo, Virginia; Gugorio Gil, Carmen i Gutiérrez Lima, Elena. *Políticas públicas, género e inmigración*. In: Pérez Canto, Pilar (Ed.) *También somos ciudadanas*. UAM.

* Monde Diplomatique :

- Octubre 1998 -Vidal, Dominique. *Dans le Sud, développement ou régression?*

- Novembre 1998 - Ramonet, Ignacio. *Stratégies de la Iaim*.

* Nair, Nadia. *Trabajo femenino en una empresa agroindustrial foránea en Marruecos*. Treball d'investigació en l'Institut Universitari d'Estudis de la Dona de la Universitat de València. 2001, dirigit per la Professora Concha Domingo.

* Pérez Beltran, Carmelo. *Panorámica sobre el status social de la mujer magrebí*. *Miscelánea de Estudios Árabes y Hebraicos*. 1991-1992. 40-41 (1), p.303 - p.335

* Rubiera Mata, Jesús. *La mujer en el Corán como fuente de la Xaria: posibilidad de nuevas interpretaciones*. *Anales de Historia Contemporánea*, 13 (1997) - Publicat el febrer de 1998. p.17 - p.23

* Ruiz de Almodóvar, Caridad. *El Código marroquí del estatuto personal y su reforma de 1993*. *Mujeres, democracia y desarrollo en el Magreb*. Ed. Pablo Iglesias.

* Taarji, Hinde. *Les voilées de l'Islam*. Casa, Ed. Eddif. 1991.

* Tillion, Germaine. *Le harem et les cousins*. Paris, Seuil. 1982.

* Torres Pérez, Francisco. *La integración de los inmigrantes y algunos de sus obstáculos y fronteras*. XIII Escola Sindical de Formació. Sant Joan, 19-20 i 21 d'Octubre de 2001.

ELS REPTES EDUCATIUS DAVANT LA INTERCULTURALITAT

Pere Alzina
Prof. de Secundària i Orientador
Membre del MRP de Menorca

E*l sistema educatiu de les Illes Balears ha rebut, en pocs anys, una gran allau immigratòria que l'ha desbordat, tot i els mitjans humans i materials invertits en els darrers anys. L'increment de la població escolar i l'eixamplament de la ja complexa diversitat a les aules. Un extens conjunt de noves variables han entrat en joc en el sistema educatiu, transformant la realitat tot i que la resposta global del sistema, de la comunitat educativa i de la mateixa societat no han aconseguir estar a l'altura de les necessitats i de les circumstàncies. Anem per parts; analitzarem la situació global, indicarem algunes accions que no han significat cap avenç significatiu i proposarem algunes línies d'acció que, sens dubte, ja han demostrat la seva validesa.*

UNA INTERPRETACIÓ SOCIAL DE LA REALITAT

Les Illes han rebut una important allau immigratòria procedent del Magrib, d'alguns països de l'Amèrica Llatina i, en menor grau, d'alguns països europeus, empesos per una indústria turística que creix geomètricament, tot i que el sector aparenta estar sempre en crisi. La realitat social de les illes ha arribat a un punt força preocupant: el sector turístic genera grans beneficis concentrats en unes poques mans, que passen ràpidament als fluxos monetaris internacionals de tipus especulatiu; és a dir, les illes generen una riquesa que no beneficia a la majoria de la població, tot i que aquesta augmenta el seu poder adquisitiu i, per tant, es conforma amb el ritme de creixement (que podria ser exponencialment molt major). La riquesa la generen els treballadors de tots els sectors econòmics; quan la demanda de llocs

de feina no troba suficients persones per mantenir el sector en creixement, sorgeix el fenomen de la immigració. Les persones procedents de països i zones empobrides veuen en aquesta abundància de feina la sortida a la trista situació econòmica en què viuen i comença l'allau emigratòria. Els emigrants contribueixen notablement al manteniment del creixement econòmic desproporcionat però no reben els serveis de qualitat (socials, culturals, educatius, assistencials, sanitaris...) que com a persones tenen dret. Per garantir l'accés de tota la població immigrant als serveis bàsics es necessiten molt més recursos públics (que s'ha d'abastar necessàriament dels impostos sobre els enormes beneficis dels sectors econòmics minoritaris); però quan algú realitza aquests tipus d'afirmacions la cúpula directiva del sector turístic comença a parlar de pèrdues milionàries, de recessió, de paralització de l'activitat

...És realment possible la convivència en la diversitat? Podrà l'escola aconseguir un projecte integrador i inclusiu capaç d'il·lusionar la comunitat educativa vers noves fórmules de convivència i de cooperació?...

econòmica... quan volen dir que deixaran de guanyar una certa quantitat i deixar de guanyar, en cap cas, no vol dir prendre.

Aquesta situació provoca, en la majoria dels casos, una gran injustícia sumada a l'enorme abisme entre els països rics i els països pobres:

- L'augment de la riquesa es fonamenta en el treball de milers de persones, obrers, treballadors i immigrants que reben uns sous notables en relació a les expectatives prèvies d'aquestes persones però ridículs comparats amb els enormes beneficis de les grans empreses turístiques. És una fórmula subtil de mantenir i incrementar les diferències.

- El gran capital "desapareix" en el mercat especulatiu mundial i es multiplica entre els parquets de les borses mundials. Gairebé una mínima part beneficia directament o indirectament el país o els seus treballadors, base de la generació de la riquesa.

- El capital "desaparegut" no tributa, no existeix, s'ha esvaït; les comunitats autònomes, els ajuntaments o el mateix estat no recapta suficient capital per invertir-lo en despesa social. Però tothom aparenta estar content: es generen grans riqueses, una petita part d'aquesta riquesa tributa i reverteix en el sector públic i en el pagament dels sous dels assalariats que veuen com la seva capacitat adquisitiva augmenta. Tothom, aparentment, guanya: els grans empresaris, els treballadors, el sector públic... Només cal fer algunes "petites" objeccions.

- Potser és cert que tothom guanya, però

el que realment està passant és que les diferències entre uns i altres es tornen insalvables. El capital necessita de mà d'obra per seguir generant riquesa, però el capital no reverteix en la creació dels serveis socials mínims per garantir una vida digna a totes aquelles persones que potencien el creixement econòmic.

- Els països occidentals tenim el deure moral i ètic d'acollir els immigrants i proporcionar-los els beneficis de l'anomenada societat del benestar. Tenim el deure

de lluitar per una vida més digna i per garantir la convivència en el marc de la diversitat cultural. Tenim l'obligació de ser acollidors, receptius, oberts i tolerants... Tenim l'obligació d'incloure, sense necessitat de renunciar a la cultura, a totes les persones que han vingut a viure entre nosaltres i a facilitar-los l'accés a tots els beneficis de la tan anomenada societat del benestar.

- Per tant, un dels punts més fonamentals per garantir la convivència en la diversitat és l'actitud dels que gaudim d'una vida notablement acollidora. L'actitud respectuosa, sincera, acollidora, tolerant, ferma en la defensa dels drets humans, contundent a l'hora d'exigir al capital la reversió d'una part important dels seus beneficis en millores socials, allunyada del concepte de caritat, integradora i inclusiva, ponderada i oberta a la varietat de formes de ser, de sentir, d'expressar, de pensar, de costums i de tarannàs és un dels elements més fonamentals per canviar l'actual marc de relacions socials i econòmiques, clarament injust. En cap cas es pot oblidar aquesta mínima anàlisi social que ens ha de permetre entendre una mica millor la complexitat econòmica del món; és difícil identificar responsables directes de la situació ja que la interdependència, l'allunyament i l'anonimat dels centres de presa de decisions i l'enorme teranyina de lligams, obediències, adhesions inconfessables, extorsions i compromisos obscureixen els centres de presa de decisions i esvaeixen qualsevol intent racio-

nal de localitzar responsables. Tot plegat genera crispació però alhora indefensió. Abans, el responsable directe d'una situació d'explotació podia ser un empresari concret amb noms i llinatges; ara, molt possiblement, el responsable directe serà la dinàmica de l'economia globalitzada mundial; la qüestió és ben senzilla: sabíem qui era l'empresari explotador però no sabem qui és i quins llinatges tenen els responsables de l'economia globalitzada mundial.

LA COMPLEXITAT DE LES NOSTRES AULES

És molt possible que una classe de les nostres reuneixi més complexitat i diversitat que la que podia reunir un gran agrupament escolar de fa trenta anys. La diversitat de llengües i cultures que hi conviuen generen conflictes, contrastos, oposicions: la filleta magribina que viu aïllada i no parla (ni sembla que ho vulgui fer) la llengua de la comunitat; el filllet plurideficient (sord i mut) que només pot comunicar-se a través del llenguatge de signes; els dos filllets anglesos acabats d'arribar amb una concepció molt diferent sobre el que són drets i deures; dos filllets de parla castellana que ja d'entrada rebutgen "el polaco" per prejudicis lingüístics socials i polítics; els fills d'obres temporers que només romandran un parell de mesos entre nosaltres; el fill o la filla d'alguna víctima de la globalització que ha hagut d'emigrar i es troba en situació il·legal; els filllets i les filletes de famílies hispanoamericanes que busquen tot allò que anònimament els vam sotstreure com a colonitzadors; els filllets de pares i mares de les Illes que veuen com els elements

bàsics de la cultura es van transformant i diluint; els filllets i les filletes de pares i mares coberts de riqueses (a les escoles públiques cada vegada menys) que desitgen i tenen tot el que volen, com en un somni; el filllets amb dificultats generals d'aprenentatge, la filleta amb trastorns emocionals greus, la filleta intel·ligent, treballadora, responsable, simpàtica i agradable; la filleta tímida, preocupada i ansiosa; el filllet graciós, rebel i entremaliat; el filllet mogut, actiu, nerviós, poc estudiós; la filleta amb síndrome de down, el filllet amb una malaltia degenerativa greu que va en cadira de rodes, el filllet llest i extraordinàriament motivat que abans d'acabar d'explicar les taques que cal fer aquell dia ens sorprèn presentant-nos les feines ja acabades i ens formula la més demolidora de les preguntes: i ara què faig? Mentrestant, dos filllets encara no han descobert que la classe fa més de mitja hora que ha començat.

Les qüestions ens atabalen i els dubtes sorgeixen arreu. És possible una escola per a tots amb un conjunt de continguts i activitats suficientment plurals i inclusius per fomentar el treball cooperatiu i la convivència de tots aquests filllets i filletes? És realment possible la convivència en la diversitat? Podrà l'escola aconseguir un projecte integrador i inclusiu capaç d'il·lusionar la comunitat educativa vers noves fórmules de convivència i de cooperació?

CONVIURE EN LA DIVERSITAT, UN PROJECTE GLOBAL: REPTES, CONFLICTES I ESPERANCES

Necessitem d'una visió global, d'un projecte col·lectiu que vagi més enllà dels murs de l'escola, un projecte de ciutat i de país; necessitem la coordinació dels esforços, una concepció més global de les necessitats educatives i la sistematització de la recerca en educació. Ens cal un projecte global que aconsegueixi incloure totes les necessitats, atendre totes les diversitats i donar resposta a la majoria de conflictes. El fenomen de la immigració, la inclusió de tots els alumnes amb necessitats educatives especials, el plante-

L'establiment d'estàndards, de currículums mínims i de nivells que cal superar inexorablement per accedir a la societat com a membre de ple dret és quelcom incompatible amb la diversitat que omple les nostres aules.

...els conflictes són inevitables quan s'intenta conviure amb molta gent molt diferent; la manera com resolguem aquests conflictes marcaran l'esdevenidor. Si aconseguim trobar les formules més raonables, pacífiques, tolerants i dialogants l'hora de resoldre aquests conflictes facilitarem l'aprenentatge d'actituds més obertes i tolerants...

jament i la resolució de la conflictivitat, l'arrelament pràctic i quotidià dels conceptes de tolerància i solidaritat, la construcció de coneixement científic, un ensenyament més interactiu i un aprenentatge més significatiu són variables i elements d'una mateixa complexitat que cal afrontar globalment, no de forma parcel·lada intentant resoldre aspectes puntuals de forma aïllada: unes mesures molt concretes per als alumnes amb necessitats educatives especials, unes altres mesures per al fenomen de la interculturalitat, unes altres per als problemes conductuals i disciplinars, unes altres per a la sobredotació intel·lectual, sense un marc global i unes línies generals que ens permetin albirar en quina direcció anem i quins són els objectius que volem aconseguir. Moltes mesures descontextualitzades i aïllades no fan més que afegir complicació als problemes.

Necessitem un projecte global en direcció a un nivell de qualitat educativa entesa com l'assoliment dels màxims possibles per part de tots i cadascun dels alumnes del centre, independentment de la seva situació personal de discapacitat, de la seva procedència cultural, del seu nivell de benestar i riquesa material i de la personal predisposició vers uns aprenentatges concrets. El punt de partida: el nivell de desenvolupament, creixement i aprenentatge de cada fill i filla; el punt d'arribada: haver aconseguit el màxim desenvolupament, creixement i aprenentatge possible. L'establiment d'estàndards, de currículums mínims i de nivells que cal superar inexorablement per accedir a la societat com a membre de ple dret és quelcom incompatible amb la diversitat que omple les nostres aules.

Aquest projecte global s'hauria de basar en un conjunt de supòsits, alguns dels quals s'han

anat materialitzant en alguns centres amb assoliments encoratjadors; no parlem només d'utopies, exposen realitats i iniciatives que, amb voluntat i assumint riscos, són possibles. Entre d'altres, creiem que els següents aspectes han de formar part d'aquest projecte global.

- **En primer lloc, caldria possibilitar la convivència en la diversitat en grups heterogenis reduïts, augmentant, si és precís, el nombre d'hores lectives del professorat i el nombre de grups per nivells.** Gestionar grups heterogenis grans augmenta la dificultat i minva les possibilitats d'interacció positiva entre professorat i alumnat. L'administració dota de professorat seguint els criteris establerts per la legislació; en cap moment i sota cap circumstància es pot justificar més professorat per a grups d'alumnes inferiors a 15; per tant, la única alternativa vàlida és reduir les ratios augmentant les hores lectives del professorat.

- **Possibilitar la innovació i renovació educativa:** dissenyar activitats d'ensenyament i aprenentatge capaces de generar i fomentar la col·laboració i la convivència, la progressiva globalització dels continguts i la integració significativa i funcional d'aquests en marcs conceptuals i contextuals reals. Aquest és el repte més cabdal, el més difícil d'aconseguir i el que més riscos presenta. Sense innovació mai no es trobaran respostes a la complexitat actual. Retornar a fórmules passades amb la intenció de resoldre els problemes actuals, a més de ser un error científic, és una gran irresponsabilitat; pensar que dissenyar grups homogenis (els itineraris) és una mesura per resoldre els problemes actuals és un absurd.

- **Potenciar la resolució dels conflictes com una eina més de convivència, estabilitat i progrés del grup.** Fomentar el canvi actitudinal del professorat en relació al tractament del conflicte. Una actitud respectuosa, sincera, raonable, ferma i clara, disposada a ajudar, a donar un consell i a oferir un somriure de comprensió i de complicitat sempre serà una actitud molt més adient que la violència verbal, l'insult i l'agressió mitjançant alguna norma del reglament de règim intern. Els conflictes són inevitables quan s'intenta conviure amb molta gent molt diferent; la manera com resolguem aquests conflictes marcaran l'esdevenidor. Si aconseguim trobar les formules més raonables, pacífiques, tolerants i dialogants l'hora de resoldre aquests conflictes facilitarem l'aprenentatge d'actituds més obertes i tolerants.

- **Potenciar un projecte educatiu global que no diferenciï entre tipus de necessitats educatives i entre tipus de suport per a determinades necessitats.** Els departaments d'orientació i els equips psicopedagògics s'han anat omplint d'especialistes de diferent procedència, formació i obligacions: mestres especialistes en educació especial per a alumnes amb necessitats educatives especials; professors per als tallers de llengua i cultura per a alumnes procedents d'altres cultures (especialment magribins); mestres de qualsevol especialitat que ocupen places d'atenció a la diversitat als centres i, en la pràctica, porten petits grups d'alumnes d'elevat risc social i amb conductes força problemàtiques (són els alumnes de compensatòria), mestres especialistes en audició i llenguatge que només dediquen part dels seus esforços a pocs fillets, especialistes en llengua de signes i professorat que imparteix "repàs" d'àrees instrumentals durant les seves hores lliures. Això produeix una gran fragmentació, dificulta la flexibilitat i l'atenció a les necessitats. Hauríem de consolidar un nou concepte: l'escola ha de disposar d'uns recursos de suport

És hora de fer apostes arriscades vers l'assoliment d'unes fites ètiques, culturals i educatives que fixin la seva mirada més enllà de les quatre parets de l'escola i del dia a dia, que sol ofegar i obscurir la mirada optimista vers el futur.

més o manco especialitzats que han de donar resposta flexible, de forma puntual o permanent, a totes les necessitats educatives, considerades des d'una perspectiva també global. Els problemes són globals i és molt freqüent trobar persones d'altres llengües i cultures amb discapacitats psíquiques, físiques o emocionals i persones discapacitades amb importants problemes de comunicació; la realitat és polièdrica i multifacètica; aquesta és la principal raó per considerar la globalitat dels suports i de la intervenció educativa.

- **L'ampliació del concepte de multiculturalitat;** no només hem d'entendre per multiculturalitat la convivència de diferents grups humans procedents de països i estats diferents; també hem d'avançar en el concepte que entre els ciutadans d'una mateixa cultura hi conviuen moltes persones diferents amb cultures particulars que també necessiten del nostre respecte i comprensió. Les diferències entre persones procedents de cultures llunyanes poden arribar a ser menors que les observades en persones que viuen a la mateixa població. Hauríem d'aprofundir en una alternativa capaç d'acceptar la diferència, potenciar les diferents capacitats,

enriquir la convivència i comprendre l'origen i l'abast de les diferències. En aquest nivell, les concepcions i pràctiques ètiques esdevenen cabdals.

- **Facilitar la participació i la implicació de les famílies en els processos educatius.** Les funcions de les famílies han canviat i continuen canviant a un ritme accelerat. No és el moment ara de plantejar si les formes de fer i d'actuar de la família del passat eren més adients que les actuals. El que ens preocupa és intentar localitzar i identificar les noves funcions i tasques dels pares en l'educació dels fills, adaptades a les noves realitats socials. L'escolarització de tota la població fins als 16

PROPOSTES DE L'STEI-i SOBRE POLÍTICA EDUCATIVA PER A LES ELECCIONS AUTONÒMIQUES DEL 25 DE MAIG DEL 2003

***L**es propostes que en matèria educativa presentam a continuació es fonamenten en el nostres programes electorals que gaudiren a tots els àmbits de l'ensenyament del suport majoritari de les treballadores i els treballadors a les proppassades eleccions efectuades al llarg d'aquest curs.*

PER UNA ADMINISTRACIÓ EDUCATIVA SOBIRANA.

L'STEI-i com a sindicat de classe i nacional de les Illes Balears sempre ha estat en una posició capdavantera en la lluita per garantir el manteniment de la nostra identitat cultural i nacional.

Tot i que consideram que l'actual marc no garanteix una competència educativa plena i sobirana, propugnam:

* L'aprovació d'una **lleï educativa pròpia**, que s'adapti als trets culturals, lingüístics i territorials i que potenciï la nostra identitat. Manifestam el nostre rebuig a la LOU, la LOCE ("Ley de calidad") i la Llei de Formació Professional.

* L'assoliment del 6% del PIB de les Illes en Educació, per a la propera legislatura, amb la conseqüent **Llei autonòmica de finançament**. La dotació dels recursos econòmics adients per al bon funcionament de l'Educació a les Illes. Seguir reivindicant un major percentatge del PIB en educació i la cessió de més recursos de l'Estat central a la CAIB (Concert econòmic).

* L'impuls del marc de **negociació autònom i autonòmic**. Que es respectin les competències transferides i es consolidi el procés d'assoliment tal com marca l'Estatut. Omplir de més contingut la Mesa Sectorial d'Educació.

* Aprofundir en la descentralització administrativa per Illes, amb una major dotació de recursos humans i materials, així com una efectiva

delegació de competències a cada àmbit insular.

* La presència activa de la Conselleria en la defensa dels nostres interessos educatius territorials, a tots els àmbits. En base als trets sociolingüístics i culturals i a l'experiència de gestió de les competències educatives, **cal que la Conselleria d'Educació** impulsi les relacions amb les Conselleries d'Educació de Catalunya i el País Valencià. L'STEI-i proposa l'establiment de convenis per:

- Fomentar els intercanvis entre professorat i alumnat de tots els nivells educatius.

- Coordinar i, si cal, especificar la inclusió d'objectius i continguts d'àmbit de Països Catalans a les àrees de Ciències Socials i Naturals en la part pròpia del currículum de cada Comunitat Autònoma.

- Elaborar, homologar i publicar materials didàctics i llibres de text comuns per a tot el territori.

- **La convalidació recíproca dels títols respectius** de coneixement de la llengua catalana, amb el consens de les tres Administracions.

- Realitzar conjuntament demandes a l'Administració estatal: Departaments de Català a les universitats de la resta de l'Estat; mesures per al reconeixement dels drets lingüístics; continguts adequats de la nostra història i cultura en el currículum mínim d'àmbit estatal.

- Coordinar activitats sobre projecció internacional de la nostra realitat cultural.

PER LA PLENA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA I CULTURAL

L'STEI-i denuncia l'atac que representa per la nostra llengua i cultura els projectes de decret que regulen les ensenyances comunes que es deriven de la LOCE.

Ens reafirmam en:

- * La promoció de l'ensenyament íntegrament en català a tots els nivells educatius amb el suport de la legislació pertinent.

- * Dotar tots els centres on hi hagi un nombre determinat de persones no catalanoparlants o d'alumnat d'incorporació tardana del Pla d'acolliment lingüístic i cultural: tallers de llengua i cultura, aula d'acolliment i suport lingüístic.

- * L'increment del pressupost destinat a la potenciació de la normalització lingüística als centres (publicacions, material didàctic, etc.)

- * **La reforma negociada** del Pla de Reciclatge del Professorat.

PEL TREBALL SENSE DISCRIMINACIÓ DE LA DONA

- * La creació d'una xarxa d'escoles infantils (0-6 anys) públiques i gratuïtes que possibilitin l'accés de la dona al món laboral, professional i de formació.

- * L'adaptació del lloc de treball per a les dones embarassades, o en període de lactància, quan les condicions del lloc de treball poguessin influir negativament en la salut de l'embarassada, del fetus o del lactant.

- * La reducció d'un terç de jornada fins a un any de la criatura **amb el 100% de les retribucions.**

- * El dret a excedència per cura de fill o filla menor durant tres anys, amb reserva del mateix lloc de feina, antiguitat i qualsevol altre efecte administratiu o laboral.

- * L'exigència a les Administracions d'adoptar un llenguatge no sexista i de projectar públicament una imatge no discriminatòria de la dona.

- * **Denunciar la violència de gènere** i exigir que les respectives administracions assumeixin el compromís d'eradicar-la impulsant programes coeducatius de prevenció i utilitzant més recursos: econòmics, atenció sanitària, psicològica...

- * La promoció de models de convivència als centres educatius on es fomenti el desenvolupament harmònic de la personalitat i la resolució no violenta de conflictes.

PER UN ENSENYAMENT PÚBLIC DE QUALITAT PER A TOTHOM

- * L'augment de les dotacions de personal docent, que permeti millorar la intervenció educativa i l'atenció a la diversitat, i **dotació de personal administratiu i de serveis a tots els centres.**

- * La dotació als centres públics de mitjans econòmics i humans per realitzar **activitats complementàries i extraescolars gratuïtes.**

- * La compensació de desigualtats, mitjançant la dedicació dels recursos necessaris i evitant la selecció i segregació de l'alumnat en els centres sostinguts amb fons públics.

- * L'elaboració d'uns criteris de matriculació, tant per als centres públics com per als concertats, que assegurin la **distribució plural d'alumnat** a tots els centres sostinguts amb fons públics i que evitin l'acumulació d'alumnat amb especials problemàtiques socials o educatives en uns determinats centres.

- * La gratuïtat dels materials escolars en els nivells obligatoris. I l'augment del nombre i de la quantia de les beques a fi de garantir la **gratuïtat de l'ensenyament a les classes socials més desfavorides.**

- * Promoure campanyes institucionals que representin la importància de l'educació com a dret, la participació i la revalorització social del treball docent.

- * La negociació i elaboració descentralitzada i participativa del Mapa Escolar i de les seves modificacions.

- * L'oferta suficient per a una escolarització total de la població infantil de tres anys i regulació i **oferta suficient del tram 0-3**, sempre complint estrictament els requisits mínims establerts. Així

com anteposar el caràcter educatiu a l'assistencial.

* La generalització efectiva dels programes d'integració de nins i nines amb necessitats educatives especials a tots els centres, i la dotació dels mitjans adequats i l'eliminació de barreres arquitectòniques.

* L'autonomia de gestió i organització dels centres, que permeti avançar cap a models de gestió democràtica i adaptar el tipus de jornada a les necessitats i demandes de la comunitat educativa.

* Dotar tots els centres d'un sistema complet de connexió a la xarxa. Que totes les aules d'educació infantil, primària i secundària estiguin dotades d'ordinadors per tal que el llenguatge de les noves tecnologies sigui present des de les primeres edats.

PER LA MILLORA DE LES CONDICIONS LABORALS I RETRIBUTIVES A L'ENSENYAMENT PÚBLIC

a) Retributives

Una vegada aconseguit l'acord d'equiparació retributiva i social amb els funcionaris de la CAIB, reclamam la negociació d'un nou sistema retributiu que contempli:

* La desvinculació de les retribucions i els requisits de formació (sexennis).

* La regulació de les condicions econòmiques per a determinades situacions i llocs de treball (itineràncies i centres compartits)

* **El manteniment del poder adquisitiu** mitjançant augments anuals d'acord amb l'IPC més l'1% fins a recuperar el poder adquisitiu perdut en els darrers anys i una clàusula de revisió salarial.

* L'actualització del Plus d'Insularitat i l'adaptació a cada realitat insular.

b) Estabilitat per al professorat interí

* L'estabilitat en el lloc de treball per a tot el professorat amb un temps determinat de servei.

* El compromís d'estabilitat per a tot el professorat amb temps de servei. **L'ampliació negociada del pacte d'estabilitat.**

* La igualtat de drets, a tots els efectes, amb el funcionariat de carrera.

c) Condicions laborals

* **La regulació negociada per millorar drets com:** llicències per estudis, formació, permisos, ajudes econòmiques, dietes, seguretat i higiene en el treball, revisions mèdiques,...

* El dret a una reducció de tres hores lectives per aquells que ho sol·licitin a partir dels 55

anys d'edat.

* L'establiment d'un pla plurianual per al professorat que ho sol·liciti, de manera voluntària, per tal que pugui acollir-se a **la possibilitat d'un any de lliure disposició.** Qui s'aculli a aquestes mesures decidirà en quin moment disposarà del curs lliure.

* Assegurança de vida i accidents per a tot el professorat, a càrrec de l'Administració.

* Que es faciliti l'accés del professorat a la docència universitària i a la investigació.

* La inclusió en el Concurs de Trasllats de totes les vacants existents en els centres.

* L'elaboració de plantilles orgàniques d'acord amb les necessitats reals.

* **Formació permanent gratuïta en horari lectiu i/o de permanència en el centre.**

* La negociació del Calendari Escolar, amb pauses no lectives a cada trimestre que permetin una millor adequació dels ritmes escolars.

* Establir un acotament de 15 a 18 períodes lectius setmanals com a màxim, per a tot el professorat.

PER LA MILLORA DE LES CONDICIONS DE TREBALL A L'ENSENYAMENT PRIVAT-CONCERTAT

a) Estabilitat i millora en les condicions de treball:

* Oferta de treball oberta, **contractació a través d'una borsa de treball**, i amb control sindical.

* Desaparició dels contractes en precari, tant per al personal docent com per al no docent.

* Creació d'una mesa de concertada a cada CCAA per a la recol·locació de totes les persones afectades per la pèrdua de treball per expedient

administratiu.

* **Equiparació de la ràtio** entre els centres públics i privats.

* Dotació de personal d'administració i serveis a tots els centres.

b) Formació continuada. Pla de formació permanent del professorat:

* Facilitar la realització d'activitats de perfeccionament i reciclatge a tot el professorat, independentment del seu lloc de treball o del centre de formació. Aquesta formació serà continuada, comuna i simultània per als treballadors de la xarxa estatal i la xarxes privades, amb la dotació pressupostària necessària.

* Formació del personal dins l'horari laboral.

c) Àmbits del conveni:

* **Conveni únic** per a totes les treballadores i treballadors de l'ensenyament com a mitjà de potenciar la negociació col·lectiva per millorar les seves condicions laborals.

* Negociació de **convenis autonòmics** per assumir la diversitat sociopolítica de l'Estat espanyol.

d) Retribucions:

* Negociació amb l'Administració educativa dels mòduls pressupostaris que ens afecten.

* Defensa del poder adquisitiu dels salaris, amb increments anuals superiors a l'IPC real.

* Introducció de la clàusula de revisió salarial en el conveni.

* **Homologació real**, tenint en compte condicions laborals, amb el professorat públic.

e) Jornada laboral:

* Homologació de la jornada amb el personal docent i no docent de l'ensenyament públic.

* **Reducció horària lectiva** com a conseqüència de l'augment de plantilles.

f) Vacances:

* **Homologació** amb el professorat públic. Segons calendari escolar, per a tots els nivells, concertats o no.

g) Inspecció:

* Ha de ser un servei de coordinació i avaluació externa dels centres que ha de realitzar-se amb total garantia del coneixement de la realitat escolar.

* Ha de fer complir la legislació vigent.

* Ha de garantir el seguiment continuat de l'activitat de cada centre mitjançant l'anàlisi, juntament amb el professorat, del compliment del pla de centre i establirà els **factors de correcció i ajuda** oportuns quan sigui necessari.

PER POLÍTIQUES QUE AFAVOREIXIN L'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

El nostre projecte de defensa de l'Atenció a la Diversitat a l'ensenyament s'ha de basar en l'impuls d'un **model d'escola preventiva, compensadora i integradora**. Una escola que es fonamenti en el principi de donar més a qui més ho necessita. Reiteram el nostre rebuig a la LOCE.

Per aconseguir-ho, l'STEI-i defensa l'impuls d'aquestes mesures:

* Tots els centres educatius d'ensenyança no universitària han de ser, **de fet i de dret, Centres d'Integració** i, per tant, hauran de disposar dels recursos materials i professionals adequats.

* L'existència d'un pla d'actuació coordinat entre els diferents serveis, institucions i Conselleries en el qual participaran els Serveis Socials municipals i els Centres de Salut per una acció educativa eficaç, globalitzada i coordinada entre l'àmbit escolar i social.

* L'adequació de les condicions arquitectòniques, físiques i materials dels centres educatius per tal d'afavorir la integració de l'alumnat.

* La detecció precoç de les NEE en Educació Infantil, i el desenvolupament de programes d'Atenció Primerenca.

* L'impuls en els Centres de programes d'Educació per a la Convivència, la dotació al professorat d'una formació adequada i específica en

PROPOSTES DE L'STEI-i

l'àmbit de l'Atenció a la Diversitat, en horari lectiu, i la potenciació dels programes d'Acció Tutorial.

* **La dotació, a tots els centres que ho necessitin**, de professorat de PT/AL, fisioterapeutes, cuidadors o cuidadores i qualssevol altres (Mestres de Taller, Educació Física, etc.) per garantir una integració escolar de qualitat. La dotació d'aules taller si fos necessari per al pla d'integració en el centre.

* **L'augment de les plantilles de Treballadores i Treballadors Socials** propis de la Conselleria d'Educació.

* La dotació a tots els Departaments d'Orientació dels IES de totes les places d'àmbit. Dotació als IES de professorat de PT/AL.

* Serveis Psicopedagògics i d'Orientació que atenguin de manera coordinada la tasca de diagnòstic, avaluació i assessorament sobre l'Atenció a la Diversitat en els Centres d'Infantil, Primària i Secundària.

POLÍTiques ACTIVES PER A LA MILLO- RA DE LA SALUT LABORAL

Des de l'STEI-i consideram imprescindible impulsar aquesta àrea de treball per tal de millorar la vida laboral de les treballadores i dels treballadors, des del convenciment que millorant les condicions laborals es millora la vida de les persones. **Els nostres esforços van dirigits a modificar totes aquelles condicions que impedeixen que el treball sigui una activitat que generi benestar físic, psíquic i social.** Per tot això proposam els següents punts:

- **El reconeixement del conjunt de malalties professionals laborals**, problemes de la veu, estrès, depressió, síndrome del professorat cremat, patologies musculoesquelètiques i eliminació dels riscos que sorgeixen com a conseqüència de la intensificació del treball, de l'organització laboral, de les relacions humanes, de la introducció de les noves tecnologies, i de la desinformació o desinhibició de l'Administració.

- 100% del sou en actiu en cas de malaltia o accident.

- Atenció total i gratuïta a les malalties psíquiques, odontològiques, otorinolaringològiques i oftalmològiques. Reconeixements mèdics periòdics (mínim cada any) i gratuïts.

- Tractament i reeducació de la veu.

- Garantir el dret a elegir tractaments alternatius (homeopatia, acupuntura, medicina natural,...).

* **L'impuls d'un model de prevenció de riscos** que tenguin com a objectiu bàsic la modificació de les condicions laborals que suposin un risc per a la seguretat i la salut del professorat:

- Posar en funcionament els Comitès de Seguretat i Salut Laboral a tots els Centres de 50 o més treballadors.

- **Serveis de prevenció propis de la Conselleria d'Educació.**

- La formació de delegades i delegats, així com el conjunt del professorat, en aquesta matèria.

PROPOSTES SECTORIALS

a) Ed. infantil i primària

* Reducció de l'horari lectiu del professorat fins a un màxim de 18 hores setmanals, considerant lectives les de docència directa, les dedicades a activitats amb alumnat, les de tutoria, els desplaçaments del professorat itinerant i les dedicades al desenvolupament de projectes d'investigació.

* Establiment de plans institucionals de formació que possibilitin l'accés de les i els mestres a la llicenciatura.

* La possibilitat d'accés a la docència a les Escoles de Magisteri per al Professorat del Cos de Mestres, a través de convenis amb les Universitats.

* Dotar tots els centres d'Infantil i Primària de personal i d'infraestructures adequades per atendre els serveis necessaris: plans anuals de millores en els centres, laboratoris, aules de música, lavabos, patis i gimnàs, així com l'eliminació de barres arquitectòniques.

* La implantació de serveis complementaris públics i gratuïts que donin resposta a la demanda social (menjador, transport, "matinet", activitats extraescolars)

* **Dotació d'orientadors** i, si hi escau, de Departaments d'Orientació a tots els centres d'Infantil i Primària.

* Professorat especialista de Pedagogia Terapèutica, Audició i Llenguatge i Atenció a la Diversitat a tots els centres.

* **Dotació de personal d'administració i serveis** a tots els centres d'Infantil i Primària.

* **Disminuir les ràtios** i augmentar les plantilles. Establir un pla plurianual d'increment de plantilles per augmentar les dotacions, que possibiliti millorar la intervenció educativa i l'atenció a la diversitat.

a-1) Ed. infantil (inclou "preescolar")
Exigim a l'administració educativa:

* La potenciació de la xarxa pública d'educació infantil de l'etapa 0-3 anys.

* **La creació de centres experimentals, almenys un per illa, de 0-6 anys.**

Proposam:

* Una plantilla que respecti la proporció entre línies i professorat, i l'establiment d'un especialista d'Infantil més per cada tres unitats o fracció.

* **Les ràtios:**

Alumnat de:

0-1 any:	.....6 infants
1-2 anys:	.....10 infants
2-3 anys:	.....15 infants
4 anys:	.....18 infants
5 anys:	.....18 infants
	(aules mixtes)
3 i 4 anys:	.....14 infants
de 4 i 5 anys:	....14 infants
de 3, 4 i 5 anys:	..12 infants

* Incloure la figura del Tècnic Superior en Educació Infantil en els centres amb alumnat de tres anys.

* Potenciar la plena presència del professorat de les especialitats que incideixen en el currículum d'Infantil, especialment el de psicomotricitat, així com incidir en la seva obligatorietat.

a-2) Primària

* Plantilles que respectin la proporció entre línies i professorat, que garanteixin la presència d'un tutor o tutora per unitat i un més per cada sis unitats o fracció. Així com s'augmentin les unitats, s'augmentarà proporcionalment el professorat tutor i d'especialitats.

* La dotació del professorat suficient de totes les especialitats

* La presència de personal de Pedagogia Terapèutica, Audició i Llenguatge i Atenció a la Diversitat.

* **La reducció de ràtios, a Primària 20 alumnes com a màxim; 15 a les aules que incloguin diferents nivells.**

b) Escoles petites

* La dotació de tots els recursos tant humans, com materials i espacials, per tal de garantir una educació de qualitat:

* La presència a cada escola dels mestres especialistes, de PT i AL.

* Un mínim de dos mestres per cada escola petita.

* La presència de personal administratiu compartit.

* **La implicació dels ajuntaments, també**

de l'Administració educativa i de tot el poble, en la potenciació de les escoles petites com a element de identitat i de no desintegració del poble.

c) Professorat itinerant

Una vegada assumides les competències, s'ha comprovat que a causa de la singularitat del nostre País (Escoles petites, EEI, EOEP, extensions del Conservatori de música i EOI) es fa imprescindible la presència d'un col·lectiu itinerant. Per la qual cosa volem plantejar el següent:

* **L'exigència de la negociació d'un marc normatiu propi que reguli el concepte d'itinerància**, les condicions de feina i les necessàries compensacions salarials:

* La consideració de professorat itinerant a tot el personal que es desplaci del centre de procedència.

* La reducció de l'horari lectiu en funció de la llargada i la durada del desplaçament.

* Parc mòbil per al professorat itinerant, concessió de préstecs sense interès per a la compra de vehicle.

* Assegurança a tot risc per als vehicles i d'accidents, de vida i de responsabilitat civil per al professorat.

* L'actualització del quilometratge i les dietes segons l'augment del cost de vida i el seu pagament avançat.

d) Primer cycle d'ESO

* En el casos de CP amb el Primer Cicle d'ESO, exigir que el professorat i l'alumnat d'aquest cicle hi mantingui les mateixes condicions que als IES. **Exigir la construcció dels centres** per tal de fer efectiu el traspàs definitiu i immediat del 1er cicle d'ESO als IES.

* Ràtios màximes de 20 alumnes per grup.

e) Secundària, Batxillerat i Formació Professional

* **Una oferta educativa en igualtat de condicions per a totes les zones i comarques.** Oferir almenys dos tipus de Batxillerat i algun cicle formatiu als IES que encara no en tenen cap i els quatre batxillerats a localitats o zones de més de 10.000 habitants, així com a l'illa de Formentera.

* La qualitat de l'ensenyament, l'atenció a la diversitat i l'evolució demogràfica justifiquen la reducció de les ràtios fins a situar-les en un màxim de **20 a tota l'ESO i 25 a Batxillerat**; la reducció haurà de ser major en aquells centres que acullin alumnat amb NEE.

* **La reducció gradual de 18 a 15 hores lectives per a tot el professorat.** Això implicarà

una major dedicació a l'elaboració de projectes, coordinació didàctica, tutories, activitats complementàries i gestió democràtica del centre.

* La reducció de 3 hores lectives per a dedicació a tasques de tutoria: una hora d'atenció a les famílies i dues per a realització d'altres tasques relacionades amb la tutoria.

* L'ampliació de l'oferta de batxillerat nocturn als centres de les Illes Balears. Posar almenys dos batxillerats nocturns a l'illa de Menorca, dos a l'illa d'Eivissa, i al manco un batxillerat nocturn a l'illa de Formentera. Pel que fa a Mallorca, ampliar l'oferta del centre de Manacor, posar dos batxillerats a Inca, ampliar l'oferta dels diferents batxillerats dels tres centres que ja n'imparteixen a Palma. Implantar, també a Palma en règim nocturn, el batxillerat d'art.

* Completar tots els Departaments d'Orientació, com a màxim el segon any de la seva constitució, i dotar-los d'un segon especialista de Psicopedagogia en aquells centres que tinguin més de 500 alumnes.

* **La creació del Departament d'Economia i del de Formació i Orientació Laboral (FOL)**, que assumirà, amb la corresponent reducció, les tasques de prevenció de riscos laborals.

e-1) Formació Professional

* **L'increment de l'oferta de FP reglada** dedicant-li les inversions necessàries perquè els Cicles Formatius siguin els vertebradors de la formació laboral i capacitin per a l'acompliment qualificat de les distintes professions.

* La implantació de Cicles Formatius a tots els centres de Secundària, com a element dinamitzador de les economies locals i comarcals.

* **Reduir les ràtios a 20 alumnes per aula com a màxim i no més de 16 per a la realització dels mòduls pràctics.** Afavorir els desdoblaments sempre que la demanda ho exigeixi.

* Garantir un pla de perfeccionament i formació permanent del professorat de la FP pública, suficient, ampli i adequat a les necessitats educatives (en horari lectiu), amb la col·laboració de les empreses.

f) Educació de persones adultes

* La promulgació o el desenvolupament, si és el cas, **d'una Llei d'Educació de Persones Adultes**, amb un pla de finançament que garanteixi els recursos necessaris.

* La promoció i elaboració de plans territorials de Formació de Persones Adultes (FPA) que responguin a les necessitats i els interessos de la

població usuària, amb la participació de tots els sectors implicats.

* La creació, en l'organigrama de les diferents Administracions Educatives, d'un òrgan directiu amb competències plenes a EPA, que coordini la gestió de tots els recursos que actualment es destinen a Formació de Persones Adultes per part de les diverses Administracions, evitant duplicitats.

* La consolidació i ampliació de la xarxa de CEPA, amb augment de plantilles, donant prioritat a la modalitat presencial i capacitant-los per expedir el Graduat en Educació Secundària i altres titulacions.

* Dotar els centres de persones adultes del personal d'administració i serveis necessari ja que el fet d'estar oberts matí, horabaixa i vespre i el de la doble matrícula (quadrimestral) ho fan necessari.

g) Ensenyaments de règim especial

g-1) Escoles Oficials d'Idiomes

* **Crear una nova Escola Oficial d'Idiomes a Palma**, així com a altres localitats de les Illes, perquè es pugui fer front a les demandes de plaça que en aquest moment no es poden atendre. Ampliar l'oferta educativa de les EOI de Menorca i d'Eivissa, amb espais propis específics. La dotació de plantilla de professorat suficient per atendre amb garanties de qualitat tota la demanda formativa.

* L'ampliació de l'oferta de llengües d'acord amb la demanda de formació. La dotació de material audiovisual i informàtic per a l'aprenentatge de les llengües.

* Cursos de formació específics per al professorat d'EOI.

g-2) Escoles d'Arts Aplicades

Consideram necessària **la negociació amb l'Administració educativa** d'un pla específic que contempli:

* Un increment dels cicles formatius.

* L'oferta suficient de batxillerats artístics.

* La dotació dels recursos humans i materials adients.

g-3) Escola Superior de Disseny i Restauració

* Oferta pública d'ocupació per al professorat del cos d'arts plàstiques i disseny.

* La fixació de les equivalències d'altres títols per impartir en règim d'interinitat les especialitats específiques del cos.

* Definir uns perfils adequats a les especialitats de la diplomatura que s'imparteix d'acord

amb la legislació vigent.

g-4) Conservatori de Música i Dansa

* La negociació de la convocatòria anual de l'oferta pública d'ocupació.

* La revisió de les condicions d'accés als diferents graus. Facilitats d'accés del grau professional al grau superior. La revisió de les convalidacions d'assignatures del conservatori amb assignatures d'ESO.

* Una oferta formativa més àmplia, en horari de matí i adequada a les necessitats de formació del col·lectiu de professorat de música, dansa i arts escèniques.

* La separació del Conservatori de Música del de Dansa.

* La creació de Conservatoris (grau elemental i grau mitjà) a les localitats d'Inca, Manacor, Felanitx i Alcúdia on ara hi ha les extensions del Conservatori de Palma.

* La creació d'una **Escola d'Art Dramàtic**.

* La consolidació del Batxillerat de Música i l'inici del Batxillerat de Dansa.

g-5) Reclamam la negociació d'un pacte d'estabilitat:

* per a les persones interines que treballen a l'ensenyament de règim especial (EOI, Arts Aplicades, Disseny i Restauració i Conservatori).

h) UNIVERSITAT

L'STEI-i és una organització capdavantera en la defensa de l'autonomia universitària contra la LOU, que va participar en totes les mobilitzacions de rebuig d'aquesta llei. Després de la imposició d'aquesta llei ens comprometem, en la mesura de les nostres possibilitats i responsabilitats, a intentar neutralitzar els seus aspectes més negatius, tot i confiar que un canvi de majoria política la derogués i obrís un procés de negociació amb els representants de la comunitat universitària.

h-1) Model que volem

* **Pública**, de qualitat i plenament democràtica, fonamentada en valors de solidaritat, pacifisme i ecologisme.

* Arrelada en el propi medi cultural i lingüístic, que defensi i potenciï els nostres drets nacionals, i compromesa amb el procés de normalització lingüística de la llengua catalana.

* Cooperadora amb els pobles de zones no desenvolupades a través de programes de cooperació acadèmica. Reivindicam que s'ampliï la quota que la UIB destina a Programes de Solidaritat (1%

dels recursos propis).

h-2) Desenvolupament i consolidació de la UIB

* Propugnam que el govern autonòmic aprovi una **lleï de finançament de la UIB** que contribueixi a assolir la mitjana europea.

* Recursos públics suficients per a Investigació i Desenvolupament (I+D).

* Dotació de nous espais i serveis que millorin les condicions de treball: escola infantil per a filles i fills del personal de la Universitat i del seu alumnat, ampliació d'espais per als departaments...

h-3) Extensions Universitàries a Menorca i a Eivissa-Formentera

* Potenciació dels estudis i les instal·lacions universitàries a l'illa de Menorca i a les illes Pitiüses, amb la participació dels seus agents socials.

h-4) Pels nostres drets lingüístics, culturals i socials

* Potenciació del procés de normalització lingüística del català com a llengua vehicular de la UIB.

* Millora dels drets socials amb un substancial augment dels recursos que facilitin les ajudes per formació, familiars, dietes,... Demanam en concret l'equiparació del personal de la UIB amb els funcionaris de la CAIB quant al Fons Social, que enguany ha estat reconegut també al professorat no universitari. Això suposa: ajuts per fills menors d'edat (33,15 eur. mensuals per fill), parents amb discapacitat (149,16 eur.), ajuts per matrícula i llibres d'estudis oficials universitaris, per orfandat i viduïtat, etc.

* Taxes acadèmiques gratuïtes per al personal de la UIB, les seves parelles, filles i fills.

h-5) Marc Institucional de negociació i participació

* L'STEI-i reclama la constitució de la Mesa Sectorial d'Universitat, integrada per la Conselleria d'Educació i els sindicats presents a la Junta de Personal Docent i Investigador i a la Junta de Personal d'Administració i Serveis, per negociar les condicions laborals i econòmiques del funcionariat de la UIB (PDI i PAS), respectant l'autonomia universitària.

* La potenciació i/o la creació d'estructures internes de negociació entre el rectorat i les juntes de personal (docents i de PAS) i el comitè d'empresa.

anys ha augmentat la complexitat de les aules i la manca de relació, enteniment i contacte amb algunes famílies ha complicat molt la tasca educativa de l'escola, si no compta amb l'establiment i coordinació de la família. Una bona comunicació, una bona coordinació d'actuacions i una adequada informació han de ser les bases per resoldre molts dels problemes plantejats actualment.

- **Coordinar els diferents serveis que incideixen sobre la persona o persones amb necessitats des de l'escola o l'institut.** Si la coordinació d'actuacions amb les famílies és un repte important, la coordinació d'actuacions entre els diferents equips de suport, les diferents institucions i els diferents professionals pot semblar una utopia; però també cal caminar en aquesta direcció. Una sola família pot rebre atenció, instruccions, assessorament o ajuda de diferents professionals i institucions; les indicacions facilitades per uns i per altres poden entrar en contradicció i generar una sensació de frustració vers els serveis socials, assistencials, mèdics i educatius. Una família magribina pot rebre atenció (per posar un exemple) dels serveis socials, de l'educador encarregat del programa d'acollida en el centre escolar, de la figura del mediador cultural, del psicòleg, del metge... I és possible que cadascuna d'aquestes persones, des de la seva professionalitat i sense cap intenció de danyar, proposin alternatives i solucions diferents que acabin embullant la família. Creiem que la coordinació d'aquests serveis és una tasca essencial. Crear òrgans de coordinació capaços d'asseure a diferents especialistes per coordinar accions sobre una mateixa problemàtica pot ajudar de forma significativa a aconseguir una millora en el problema. Hauríem d'aconseguir la coordinació dels serveis de benestar social, dels serveis mèdics, de la policia local, de les polítiques de joventut, família, educació i assistència social del municipi amb les accions portades a terme des de l'escola, amb implicació dels tutors, equip directiu i equip de suport i orientació. Aquest òrgan hauria de coordinar accions, compartir informacions, dissenyar accions, coordinar actuacions, realitzar estudis i assessorar els diferents programes municipals i escolars.

- **Facilitar i potenciar l'educació de les emocions, dels afectes, dels sentiments i de**

les actituds. Com objectiu a més llarg termini ens hauríem de proposar l'educació de les emocions, dels afectes, dels sentiments i de les actituds mitjançant una adequada intervenció adulta, asserenada i ferma, en la resolució dels conflictes produïts i generats en i per la convivència en la diversitat. Saber controlar les emocions, facilitar la seva expressió i canalitzar-les adequadament són objectius que faciliten la convivència i milloren les actituds tolerants i solidaries.

ALGUNES REFLEXIONS FINALS, ALGUNS DUBTES I ALGUNES ESPERANCES...

El procés de canvi que indiquem, en el qual han de participar moltes persones amb actituds, expectatives i idees diferents, no és un camí fàcil. I en un centre de secundària encara menys. L'etapa de secundària obligatòria ha anat acumulant un conjunt de problemes que han conduït a la posada en pràctica de mesures aparentment efectives, poc reflexionades i poc adients d'acord als darrers avenços en ciències de l'educació. A l'accés d'academicisme i fragmentació dels continguts s'hi ha d'afegir la manca de preparació dels educadors per fer front a la complexitat d'una classe diversa; tot plegat acaba amb la selecció de l'alumnat per grups homogenis, progressivament més allunyats de la classe ordinària a mesura que augmenten les diferències i les suposades dificultats dels continguts escolars. Cal, per tant, no només parlar de projectes i de fites assolides sinó també d'errors, de bloquejos, de passes endarrera; cal parlar de llums però també d'ombres. L'anàlisi de la complexitat implica parlar de llums i d'ombres, d'il·lusions i d'ansietats, d'encerts i d'errors, de coherències i d'incoherències.

És hora de fer apostes arriscades vers l'assoliment d'unes fites ètiques, culturals i educatives que fixin la seva mirada més enllà de les quatre parets de l'escola i del dia a dia, que sol ofegar i obscurir la mirada optimista vers el futur. El camí, a partir d'aquest moment, és incert; no ens referim només a la incertesa que produeix l'entrada en vigència de l'anomenada llei de qualitat, sinó a la incertesa metòdica derivada del concepte de complexitat. Ens cal mantenir la il·lusió, continguda entre els límits de la realitat, però amb suficient obertures per mirar endavant. Cal que la nostra tasca com educadors es centri en garantir el màxim progrés

possible de tots i cadascun dels fillets i de les filletes de la classe, independentment de les seves capacitats o discapacitats; de les llengües i de les cultures que ens separin i que ens haurien d'unir, de les diferents maneres d'entendre la vida i independentment del currícu-

lum marcat pels llibres de text.

Això que proposem segueix essent, avui, una utopia i els vents que bufen no ajuden a crear el caliu necessari per continuar en la direcció indicada; però apostar-hi és un repte prou interessant per a les ments inquietes.

BIBLIOGRAFIA

- * AJA, Eliseu i altres (1999): *La immigració estrangera a Espanya. Els reptes educatius*. Barcelona: Col·lecció Estudis Socials núm. 1. Fundació La Caixa.
- * ALZINA SEGUÍ, PERE: *Emocions, actituds i formació del professorat*. Revista l'ARC, núm. 1, pàg. 18-20. Palma: Institut de Ciències de l'Educació. Universitat de les Illes Balears, 1996.
- * ALZINA SEGUÍ, PERE (2001): *Treballar amb la diversitat. Nous enfocaments curriculars i metodològics*. Palma de Mallorca, Ajuntament d'Alaior, Institut Menorquí d'Estudis i Universitat de les Illes Balears.
- * ALZINA SEGUÍ, PERE: *Convivre amb la diversitat: reptes, conflictes i esperances*. Revista GUIX, núm. 285, pàg. 37-40. Barcelona: Editorial Graó.
- * AINSCOW, Mel (2001): *Desarrollo de escuelas inclusivas. Ideas, propuestas y experiencias para mejorar las insituciones escolares*. Madrid: Narcea S.A. de Ediciones.
- * BISQUERRA ALZINA, Rafael i FITA LLADÓ, Eva.: *L'educació emocional, tot un repte de futur*. Escola Catalana, núm. 371, pàg. 18-20. Barcelona: Òmnium cultural, 2000.
- * BISQUERRA ALZINA, Rafael: *La educación emocional, formación permanente del profesorado*. 1 de setembre de 2001.
<http://www.ua-ambit.org/jornades2000/Ponencias/j00.rafael-bisquerra.htm>
- * CASAMAYOR, Gregori (coord.) (1998): *Cómo dar respuesta a los conflictos. La disciplina en la enseñanza secundaria*. Barcelona: Editorial Graó.
- * FUNES ARTIAGA, Jaume (coord.) (1997): *Intervenció psicopedagògica sobre problemes de desadaptació social*. Barcelona: Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya.
- * GIL, D., FURIÓ, C. I GAVIDIA, V.: *El profesorado y la reforma educativa en España*. Investigación en la escuela, núm. 36, pàg. 49-64, 1988.
- * GIMENO, J.: *El perfeccionamiento como desarrollo de la profesionalidad docente*. A: Gil, D., La formación de formadores en didáctica de las ciencias. Nau Llibres, València, 1990.
- * GONZÁLEZ SANMAMED, Mercedes: *Biografía y aprendizaje de la enseñanza: implicaciones para la formación del profesorado*. 1 de setembre de 2001.
<http://www.quadernsdigitals.net/querriculum/querriculum10-11/qr10biografia.htm>
- * KINCHELOE, Joe L. I STEINBERG, Shirley, R. (2000): *Repensar el multiculturalismo*. Barcelona: Repensar la Educació. Octaedro.
- * MAILA, Joseph i ROQUE, Maria Àngels (ed.) (2000): *Els reptes de la interculturalitat a la Mediterrània. Nous enfocaments per a la comprensió de la diversitat mediterrània*. Barcelona: Institut Català de la Mediterrània. Generalitat de Catalunya.
- * MAIZTEGUI, A., GONZÁLEZ, E., TRICÁRIO, H., SALINAS, J., PESSOA DE CARVALHO, A. I GIL DANIEL: *La formación del los profesores de ciencias en Iberoamérica*. 1 de setembre de 2001.
<http://www.campus-oei.org/revista/rie24a07.htm>
- * MAJÓ, M. I BOIXADERAS, R.: *L'afectivitat en l'aprenentatge d'una nova llengua*. A: Escola Catalana, núm. 371, pàg. 15-17. Barcelona: Òmnium cultural, 2000.
- * MORIN, E.: *Introducción al pensamiento complejo*. Barcelona: Gedisa Editorial, 1995.
- * MORIN, E.: *Los siete saberes necesarios para la educación del futuro*. París: Organización de las Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia y la Cultura, 1999.
- * MUNAR I MUNAR, Felip.: *Llengua, currículum i actituds lingüístiques a Artcles de Didáctica de la Llengua i de la Literatura*, núm. 10, pàg. 95-104. Barcelona Graó.
- * PERE, Joan (coordinador). *Les llengües a l'educació secundària*. Barcelona: ICE Universitat de Barcelona - Editorial Horsori, 2000.
- * PÉREZ-DÍAZ, Víctor i altres (2001): *La familia española davant l'educació dels seus fills*. Barcelona: Col·lecció Estudis Socials, núm. 5. Fundació La Caixa.
- * PÉREZ-DÍAZ, Víctor i altres (2001): *Espanya davant la immigració*. Barcelona: Col·lecció Estudis Socials, núm. 8. Fundació La Caixa.
- * PRATS, Enric: *La enseñanza de la lengua en contextos multiculturales: una cuestión de valor*. 1 de setembre de 2001.
<http://campus-oei.org/valores/boletin12.htm>
- * PORLÁN, R. I MARTÍ, R.: *El saber práctico de los profesores especialistas. Aportaciones desde las didácticas específicas a Investigación en la escuela*, núm. 24, pàg. 49-59, 1994.
- * POZO, J., SCHEUER, N., PÉREZ ECHEVERRÍA, M. I MATEOS, M.: *El cambio de las concepciones de los profesores sobre el aprendizaje*. A: SANCHEZ JIMÉNEZ, J.M. (ed.). Educación científica, pàg. 29-53. Servicio de publicaciones de la Universidad de Alcalá, Alcalá de Henares, 1998.
- * SERRA, Jaume.: *Aprender amb les emocions?* A Escola Catalana, núm. 371, pàg. 6-9. Barcelona: Òmnium cultural, 2000.
- * SIGUAN, Miquel (coordinador). *La enseñanza bilingüe*. Barcelona: ICE Universitat de Barcelona - Editorial Horsori, 2000.
- * SIPÁN COMPAÑÉ, Antoni, coordinador (2001): *Educación para la diversidad en el siglo XXI*. Huesca: Mira Editores.
- * TORT I BARDOLET, Antoni.: *Identitat i afectivitat en l'aprenentatge dels sabers escolars*. Escola Catalana, núm. 371, pàg. 12-14. Barcelona: Òmnium cultural, 2000.
- * WOODS, PETER (1997): *Experiencias críticas en la enseñanza y el aprendizaje*. Barcelona: Temas de Educación Paidós.

Eleccions 2003

Qüestionari als partits polítics

S'acosta dia 25 de maig i l'STEI-i s'ha adreçat de bell nou als partits polítics amb la intenció de destacar alguns temes del seu programa electoral, sobretot pel que fa a educació.

Aquí teniu la carta amb la qual els hem sol·licitat aquesta informació i tot seguit podreu trobar les preguntes que els hem fet, amb les respostes i les fotografies que ens han arribat fins al moment en què s'ha hagut d'imprimir (14 d'abril) la revista.

Jaume Ferran, 56 - 07004 PALMA - Tel. 971 901600 - Fax 971 903535 - MALLORCA
 Puríssima, 55 - 07760 CIUTADELLA - Tel. 971 482919 Fax 971 484199 - MENORCA
 Madrid, 7 Ir-4 - 07800 EIVISSA - Tel. 971 303912 Fax 971 303912 PITIÜSES
 web: <http://www.stei-i.org>
 E-mail: mallorca@stei-i.org, menorca@stei-i.org, eivissa@stei-i.org

Palma, 27 de febrer, 2003

Benvolguts membres de la Comissió Executiva:

Com és tradició en el nostre sindicat, cada vegada que hi ha d'haver eleccions autonòmiques i municipals es presenta un qüestionari als partits polítics que participaran en els comicis perquè el professorat de les Illes pugui conèixer, per aquesta altra via, la ideologia, les intencions, els desigs, en definitiva el projecte polític de cada un, sobretot en matèria educativa.

Les respostes seran publicades a la revista PISSARRA (Revista d'ensenyament de les Illes) i, per aquest motiu, s'han de tenir en compte les següents observacions:

- No han d'excedir, en total, de les 1500 paraules.
- Han de ser lliurades, en suport informàtic, a la redacció de PISSARRA (Carrer de Jaume Ferran, 58. 07004, Palma), o per correu electrònic a stei-i@stei-i.org, abans de dia 15 de març. Si no fos així, malauradament, l'espai reservat al vostre grup es quedaria en blanc.
- Convé que ens adjunteu un original del vostre logotip i una fotografia de la candidata o candidat que presenteu.

Tot esperant que tingueu a bé respondre les preguntes següents, ben segur que clarificadorres del programa electoral del vostre partit, us saluda atentament,

Neus Santaner
 Secretària Gral.

1-Quina valoració feis de la gestió de la Conselleria d'Educació en aquests darrers quatre anys?

El Govern ha fet un esforç que mai no s'havia fet a les Balears en matèria d'infraestructura educativa. El més important que s'ha fet ha estat invertir uns 120 milions d'euros, uns 20.000 milions de pessetes, per posar al dia o construir nous centres.

En aquests quatre anys s'ha hagut de transformar un sistema educatiu centralitzat a nivell de l'Estat en relació a l'ordenació i gestió cap a un sistema amb normativa i gestió pròpies i realitzades des del Govern. Aquesta ha estat una tasca complexa que s'ha dut a terme amb la participació de la comunitat educativa (Consell Escolar

*Francesc Antich,
candidat del PSIB-PSOE*

de la CA,...) amb acords dels sectors implicats (pares i mares, sindicats i patronals) i amb una implantació correcta i sense conflictes. D'altra banda s'ha tractat de donar solució als problemes derivats de la implantació de l'ESO en relació als resultats escolars i a convivència escolar en els IES, atorgant una major autonomia d'organització i funcionament als IES. També s'ha iniciat una política de redistribució dels alumnes de nee i de compensació educativa, mitjançant una adequació de la normativa d'escolarització i un increment de les plantilles de professorat de suport als centres sostinguts amb fons públics. En general, si comparem les plantilles de professorat d'educació infantil, primària i secundària veurem que en aquests darrers quatre anys s'han incrementat de manera molt significativa. Finalment, cal indicar que s'han realitzat esforços importants per a la creació d'una xarxa telemàtica que se vagi incorporant a la realitat dels centres escolars.

Estam convençuts que ha estat molt bona; a pesar de les mancances inicials que es trobaren d'infradotació econòmica i d'estructura administrativa, i de l'increment de la població escolar (que encara continua) s'ha fet una molt bona gestió. Aquests anys

passaran a la història com els del gran impuls de l'educació a les Illes Balears.

De manera global la consideram correcta. Com a coses positives hi ha que s'han hagut d'afrontar reptes importants com la nombrosa incorporació de nous alumnes no catalano-parlants, adequació de la xarxa o una major inversió en noves tecnologies. Hi ha hagut, però, mancances per exemple en matèria d'organització o de racionalització de recursos, i a més, hem notat falta de decisió en la solució a problemes que s'arrosseguen d'enrere, com per exemple el fracàs escolar, o el problema de la disciplina als centres.

Ens ha semblat bona. Hem de tenir present que les necessitats són moltes i les expectatives que s'han creat en tenir la Conselleria un govern de progrés també han estat moltes.

La Conselleria d'Educació ha treballat molt bé en aspectes com la normalització lingüística i en l'elaboració

de normatives pendents a nivell autonòmic per a l'aplicació de la LOGSE, així com en la regularització de dotació de personal per atendre les necessitats educatives. Pel que fa a l'ensenyament formal, tot i l'esforç en fer nous centres, a Palma s'ha frenat contra la inoperància volguda de l'Ajuntament, i en general s'ha de posar més rellevància en les etapes de 0 a 6 anys. De tota manera, el problema més visible és el barem de punts que cal obtenir per escolaritzar els infants i seguir treballant en l'assoliment de criteris que assegurin transparència i igualtat.

La Conselleria d'Educació, en consonància amb la resta de conselleries del Govern, s'ha limitat a gestionar la misèria heretada del govern del PP, de manera que les mancances dels uns (Pacte de Progrés) han estat molt semblants a les dels altres (Partit Popular): problemes estructurals com el finançament insuficient o la manca d'un model educatiu propi. Tenim, a més de qüestions conjunturals relativament imprevisibles com la immigració ininterrompuda al llarg de l'any i els moviments de població en edat escolar, en dificulten la solució; això, al marge de la manca d'iniciativa política en la regulació i assumpció de l'etapa escolar de 0 a 3 anys o l'elaboració de materials curriculars més favorables a la llengua, la cultura i la història de les Illes Balears i Pitiüses i del conjunt de la nació catalana.

2-Respecte del finançament d'Educació, quina és la postura del vostre grup? Proposaríeu una Llei de Finançament? Reivindicaríeu la cessió de més impostos? Quin percentatge del PIB de les Illes destinaríeu a Educació?

S'ha demostrat que el finançament que arribà amb el traspàs de competències era totalment insuficient. S'hi han hagut d'afegir molts de recursos i s'han cercat fórmules per millorar el sistema educatiu: pres-tecs amb el Banc de Crèdit Local, convenis amb altres administra-

*Pere Sampol,
candidat del PSM-EN*

cions, etc.

El Concert Econòmic i la independència fiscal ens permetrien disposar dels recursos necessaris que farien possible una Llei de finançament que permetés destinar el 7 % del PIB a l'educació.

Quan la Comunitat Autònoma va assumir les competències d'Educació, ja vàrem manifestar que consideràvem que el finançament transferit era insuficient. Per parlar d'una Llei de Finançament hem de tenir clar amb quins recursos comptam. La nostra situació de desequilibri entre el que aportam i rebem de l'Estat no ens permet fer moltes elucubracions. És evident, per tant, que necessitam la cessió de més impostos per, no només en educació, poder invertir allò que la nostra societat es mereix per la seva productivitat. Ara bé, no és la cessió de més impostos el que reclamam, sinó la sobirania fiscal en forma de Concert Econòmic. Per últim, entenem que, com a mínim, hem d'invertir en educació el mateix que els països més avançats del nostre entorn, és a dir, devers un 2%.

El nostre grup pensa que l'ensenyament necessàriament ha de partir d'un principi d'igualtat d'oportunitats, amb mesures paral·leles per tractar la diversitat. Així mateix, pensem que s'hauria d'articular una llei de qualitat per a la igualtat i el seu finançament, que hauria de ser el 6% del PIB, precedida, l'esmentada llei, per un ample debat social.

ELS VERDS

Per què Educació ha de rebre molt menys que els recursos que es destinen a Defensa, per posar un símil d'exemple de prioritització ideològica? La política educativa ha de rebre un finançament suficient per assegurar un ensenyament de qualitat i per tothom. No fer-ho és un símptoma de retard civilitzatori greu.

L'única solució que realment faria viable un model d'educació pública de qualitat és la plena sobirania política en el marc de la Unió Europea, que ens permetria elaborar i legitimar un model educatiu auto-centrat i sense imposicions forànies,

tot i que provisionalment es podrien millorar els aspectes materials (creació de nous centres, manteniment de les instal·lacions, potenciació de l'adquisició i elaboració de materials educatius adaptats a les necessitats dels alumnes...) amb un Concert Econòmic amb l'Estat pel qual els diners recaptats al nostre país s'invertirien majoritàriament aquí i seguint disposicions i criteris ajustats a les nostres necessitats socials. Si disposàssim de Concert Econòmic o, millor, de sobirania plena en contraposició a la dominació neocolonial que patim, el percentatge del PIB que caldria destinar a Educació seria al voltant d'un 6%, per ser semblant quantitativament i qualitativament al dels països europeus més avançats i implicats en la formació educativa com un dels recursos humans bàsics, cosa que suposaria una inversió constant molt superior al que puntualment s'hi dedica en el pressupost del Govern de les Illes Balears.

El problema més greu és que s'arrossega una transferència per part del Govern central mal dotada per part del Govern del senyor Aznar, el que ha obligat al Govern a destinar més recursos a Educació i, òbviament, s'han hagut de detreure d'altres llocs. És necessari renegociar la transferència d'Educació i per això el Govern, mitjançant el conseller d'Educació, ja va donar unes passes.

3-El desplegament de la Llei de Qualitat Educativa (LOCE) com pensau que afectarà l'autonomia de gestió i planificació de la nostra política educativa? I els trets lingüístics i culturals propis de les Illes Balears?

Sobre el paper la LOCE, com a llei orgànica de caràcter de bàsica, però amb competència exclusiva en educació de les Illes Balears, no hauria d'afectar l'autonomia de gestió i planificació. Pel que fa als continguts, l'Estat fixa el 55% dels continguts comuns, i els mínims de llengua castellana i Govern de les Illes Balears, fixa els mínims de llengua catalana, l'ensenyament de la qual, estatutàriament, és competència autonòmica.

Les recents disposicions de ministeri per tal de desenvolupar la LOCE suposen de fet una sibil·lina tergiversació d'allò que disposa la llei.

A més existeixen dubtes de la constitucionalitat de la llei.

En conseqüència haurem d'estar molt vigilants i actuar com pertoqui davant qualsevol ingerència de l'Estat en el que són competències transferides.

Ens ha semblat una llei perillosíssima tal com han avaluat tots els representants dels treballadors/es

de l'ensenyament, com els pares i mares, com els alumnes. Aplaudim el recurs d'inconstitucionalitat que ha presentat el Govern de les Illes Balears, en tots els articles. I sobretot, ens resulta molt preocupant el possible retrocés en allò que fa referència al respecte a l'ensenyament de la nostra llengua.

ELS VERDS

La LOCE representa una involució Lgreu. És una llei reaccionaria, segregadora i centralista al servei de les èlits. Però, cal no oblidar-ho, ha estat propiciada pel malestar d'una bona part del col·lectiu docent. Sens dubte, és una amenaça important per a la cultura pròpia.

La LOCE no es limita a reformar els aspectes que s'han demostrat més dèbils de la LOGSE, sinó que entra en el camp de la previsible delimitació de competències de les mal anomenades comunitats autònomes per garantir una major uniformitat educativoespanyolitzadora arreu de

l'Estat, menyspreant el fet que les diferents nacions que integren el Regne d'Espanya tenen característiques que han de ser enfocades amb criteris moderns i democràtics d'adequació a la pròpia realitat social, cosa que s'aconsegueix fonamentalment amb decisions preses des d'institucions més properes als ciutadans que ho pugui ser el govern de Madrid en el nostre cas.

La LOCE està pensada per a una nació monolingüe i no té en compte que els alumnes d'aquí reben més hores de classe de llengua que els mesetaris només castellanoparlants, de manera que la Conselleria d'Educació haurà d'arbitrar mesures extraordinàries per evitar que el català en surti perjudicat. Al cap i a la fi, l'espanyolitat política i l'espanyolització de l'educació són dos trets inherents al pensament transversal del PP i del PSOE, com ja s'ha demostrat a bastament amb el seu comportament present i passat a les corts espanyoles.

Sens dubte l'autonomia de gestió i planificació de la nostra política educativa es pot veure seriosament afectada per la posada en marxa de la LOCE. El grau d'indeterminació de moltes qüestions importantíssimes per a la gestió educativa és, encara a hores d'ara, molt elevat. Això no impedeix veure que la filosofia de la llei no és, precisament, afavorir el desenvolupament d'una veritable política educativa autonòmica. Més bé podem afirmar que es tracta d'una llei amb pretensions de recuperar competències per a l'administració central. És, a més a més i en conseqüència, una llei que mostra poca sensibilitat envers la diversitat cultural que caracteritza l'estat espanyol i

és poc respectuosa amb els trets lingüístics i culturals propis de les diferents comunitats autònomes.

La LOCE és un intent del PP per recuperar competències traspasades a les comunitats autònomes i uniformitzar els sistemes educatius. Pel que fa als trets lingüístics i culturals, les conseqüències poden ser altament negatives. Segurament un canvi molt important és a l'article 8, on determina que l'Estat establirà els ensenyaments comuns (no mínims) als quals correspondrà un mínim del 55 % dels horaris escolars, en comptes d'un màxim del 55% que fixava la LOGSE.

Els projectes de reials decrets que despleguen la LOCE suprimeixen el criteri de distribució proporcional dels horaris, cosa que farà molt difícil compaginar un horari lectiu racional i equiparar horari de les àrees o assignatures lingüístiques. Si les hores de castellà són intocables, al primer cicle de primària n'hi haurà d'haver cinc setmanals, i cinc més de català, per tant un mínim de 10 hores de llengua (anglès a part) amb un perjudici evident per a la resta de matèries.

La Conselleria d'Educació ha preparat un recurs d'inconstitucionalitat contra la LOCE i els decrets que la desenvolupen.

4-Què pensau de la pèrdua de poder adquisitiu de les treballadores i els treballadors públics de les Illes Balears, que és de 4'9 % durant els anys 2000, 2001 i 2002 i que arriba al 18% en els darrers deu anys?

ESQUERRA UNIDA

És evident aquesta pèrdua, que depèn de la política general del Govern Central del PP, i la seva política econòmica de dèficit zero, tal com recomana la UE.

ELS VERDS

No és just que siguin els treballadors públics qui hagin de pagar les males gestions dels seus superiors. Cal encetar negociacions que siguin alhora reivindicatives i solidàries.

Miquel Rosselló,
candidat per EU

Sobirania política a mitjà termini i Concert Econòmic a curt termini són l'única recepta que probablement curaria aquests mals, ja que bona part dels greuges vénen determinats per una política econòmica i pressupostària dictada i dirigida des de Madrid en les seves grans línies essencials, de manera que no som lliures per decidir quins recursos s'han de dedicar a l'educació i quins s'han de destinar a la guerra o a la repressió d'un poble, i ni tan sols podem determinar què han de cobrar les treballadores i els treballadors públics d'aquesta mal anomenada comunitat autònoma en funció de la pròpia realitat econòmica, quan tots sabem que vivim en un territori on el

turisme i l'especulació afavoreixen un creixement del cost econòmic de viure que habitualment resulta perjudicial per als ocupats en la funció pública.

Hem de fer tots esforços per aconseguir que ni els treballadors públics ni els qui treballen per a empreses privades pateixin pèrdues de poder adquisitiu.

Tot i que la legislació estatal no ha permès incrementar els sous dels treballadors públics més enllà del que marquen els pressupostos generals de

l'Estat, la Conselleria d'Educació i Cultura s'ha esforçat a incrementar les retribucions del personal docent i no docent per equiparar-les a les de la resta de treballadors públics.

Una vergonya, no es pot permetre que els treballadors en general, funcionaris inclosos, perdin poder adquisitiu. Tant ara el PP, com abans el PSOE, des del Govern de l'Estat, amb la Llei de pressupostos, han congelat repetides vegades els salaris, i els darrers anys, no han pujat els salaris al ritme de l'IPC. Defensem que els salaris han de pujar en concordància del IPC de les Illes Balears, que sempre és major que la mitjana estatal.

OFICINES D'INFORMACIÓ I ESCOLARITZACIÓ A LES ILLES BALEARS

Oficines de Palma

Oficina d'Escolarització
Ruiz de Alda, 4
07011 Palma
Tel. 971 732 880

Punt d'informació
Conselleria d'Educació i Cultura
Capità Salom, 29 - 1r
07004 Palma
971 176 500

Oficina d'Inca
Edifici del Centre del
Professorat i Recursos
Mestre Antoni Torrandell, 59
07300 Inca
Tel. 971 507 265

Oficina de Manacor
Edifici del Centre del
Professorat i Recursos
Camí de Brandris, s/n
07500 Manacor
Tel. 971 555 912

Oficina d'Eivissa
Edifici de la Delegació Territorial
d'Eivissa i Formentera
Vicent Serra i Orvay, 14
07800 Eivissa
Tel. 971 310 104

Oficina de Menorca
Edifici de la Delegació Territorial
de Menorca
Josep Maria Quadrado, 33
07703 Maó
Tel. 971 353 176

5-En matèria de Normalització Lingüística, quines són les directrius generals del vostre pla d'actuació per a la pròxima legislatura?

ELS VERDS

Com a partit, la nostra política lingüística s'ha de basar en una concepció ecològica de la cultura, on les interrelacions entre els diferents components del sistema social pas-

Margalida Rosselló,
candidat d'ELS VERDS

sen necessàriament per tenir present el factor lingüístic com a conformador d'una determinada forma de percebre la realitat propera, i tenint clar que el mestissatge cultural és el futur immediat que hem de viure com un enriquiment de la nostra història com a Comunitat Autònoma, però amb mesures de política lingüística que assegurin l'ús de català com a llengua prioritària per tots els col·lectius, com un factor clau de cohesió social. Els Verds promovem i practiquem l'ús del català com a llengua vehicular en la totalitat de comunicacions orals i escrites i en els nostres documents de projecció social.

S'ha d'elaborar una Llei de Política Lingüística que faciliti l'adopció de mesures eficaces, eficients i efectives per aconseguir el seu objectiu principal: la progressiva normalitat de la llengua catalana en un context hostil que l'està reduint progressivament als àmbits familiars i a reductes institucionals com l'ensenyament i certes àrees de l'administració pública.

Les lleis no sempre es fan en funció d'una demanda social prèvia, sinó que sovint tenen com a objectiu l'o-

rientació de l'opinió i la conducta dels ciutadans, de manera que condicionen els valors i les actituds de bona part de la població; així, el català no només ha de ser la llengua vehicular de l'educació en tots els seus nivells i varietats, sinó que també ha de dominar almanco en totes les àrees sotmeses a regulacions públiques: etiquetatge, mitjans de comunicació amb suport institucional, administració de justícia, cossos policials, etc.

Aquesta darrera legislatura ha suposat un avanç indiscutible en matèria de normalització lingüística. La nostra política pretén, d'una banda, garantir la continuïtat de les línies d'actuació mantingudes fins al moment. Ens preocupa, fonamentalment, no fer passes enrere, sobretot, dins l'àmbit escolar on la posada en marxa de la LOCE pot suposar una seriosa amenaça per a la consolidació del català com a llengua habitual dels

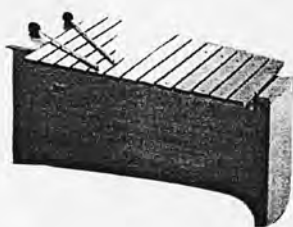
nostres centres educatius. D'altra banda, la nostra política pretén promoure l'ús de la llengua catalana a tots els àmbits de la nostra societat, posant especial èmfasi en la política cultural. És des d'aquí que impulsarem la coordinació amb les CCAA de Catalunya i País Valencià per tal de promoure conjuntament la llengua catalana com un dels trets identitaris de la nostra cultura.

S'ha d'elaborar un Pla General de Normalització Lingüística que impliqui tota la societat i que determini els objectius i les estratègies adequades per arribar-hi, perquè el català sigui present a tots els indrets i llengua exclusiva d'alguns àmbits i perquè quedi regulat l'ús lingüístic prioritari del català en els àmbits compartits amb altres llengües. S'ha de crear un observatori del procés de normalització lingüística que

Pedagogia Musical

PARTITURES,
VENT I CORDA

MUSICASA
CONSERVATORI

Sol·liciti'ns
el catàleg

Nou Centre:

C/ Sant Francesc de Sales, 16
(Rotonda Conservatori) PALMA
Tel. 971 72 28 26
www.musicasa.com

5(cont.)- En matèria de Normalització Lingüística, quines són les directrius generals del vostre pla d'actuació per a la pròxima legislatura?

interpreti les dades sobre la situació lingüística a les diferents àrees per poder programar actuacions adequades i reconduir amb agilitat les mesures de planificació lingüística.

El desenvolupament de la política lingüística ha d'anar acompanyat de campanyes informatives per difondre les actuacions de les institucions i perquè la societat n'assumeixi els objectius i les actituds i mecanismes més favorables.

Cal incrementar la coherència de l'acció de Govern en matèria de política lingüística que és un important eix transversal de l'acció institucional. S'han de generalitzar els serveis d'assessorament i dinamització lingüística a totes les àrees.

La formació lingüística dels professionals de cada àmbit, l'ús del català en els serveis, les comunicacions i la imatge exterior, i l'establiment dels perfils i requisits lingüístics adequats han de ser factor crucials per a aconseguir la normalització lingüística en cada camp. Aquestes accions han d'afectar també els serveis i fundacions que depenen de l'Administració i les empreses que s'hi vinculen.

La Direcció General de Política Lingüística ha de consolidar una estructura adequada a les necessitats de la nostra societat en recursos materials i humans.

S'ha de millorar el marc legislatiu per donar compliment als drets lingüístics dels catalanoparlants a camps com la restauració, l'hosteleria, els transports i les activitats públiques en general.

S'ha de consolidar la col·laboració

amb les administracions dels altres territoris de parla catalana per raons de coherència política, d'eficàcia i d'aprofitament dels recursos.

S'han d'incrementar les vies d'aprenentatge i adquisició del català adreçades a la població nouvinguda.

La política lingüística ha de ser un objectiu compartit i un referent transversal en qualsevol política d'immigració i ha de ser present a tots els sectors que s'hi relacionen: política social, sanitària, educativa, de vivenda...

S'ha de potenciar la producció audiovisual en català a les Balears per fer possible un model comunicacional propi.

La normalització lingüística, no es pot dur a terme només des de les escoles, sinó que ha de partir d'accions des dels diferents àmbits. L'objectiu és que la llengua comuna i que uneixi tots els habitants de les Illes sigui la catalana, per això s'ha de treballar en un doble front: facilitar-ne el coneixement i augmentar-ne l'ús. Per fer això s'ha de facilitar l'aprenentatge, s'ha de millorar l'oferta de cursos i de productes de consum cultural en "català fàcil", també s'ha d'augmentar la necessitat de conèixer la llengua catalana, fent complir la

legislació actual, i també ampliant-la, i a la vegada s'ha de posar en marxa campanyes de prestigi. En definitiva la llengua catalana s'ha de veure com una llengua de promoció social.

Concretament a l'escola s'ha de seguir en la línia de fer-la efectiva-ment llengua vehicular, aconseguint només això, ja avançam moltíssim perquè suposa moltes coses. Qualsevol política que es basi exclusivament en l'obligatorietat i l'exigència fora de mesura només aconseguirà un retrocés d'ús i de reconeixement.

les persones provinents d'altres indrets del món que han de tenir tots els mitjans necessaris per a conèixer la nostra llengua i cultura, per a sentir-se plenament ciutadans/es de les nostres Illes.

S'ha d'incrementar en aquest sentit, el treball conjunt amb els Ajuntaments, l'Administració més propera, i sobretot, els nostres centres escolars han de romandre oberts a programes de mediadors culturals no només cap als alumnes, sinó a través d'ells, per a les famílies.

Incrementar la dotació pressupostària i en recursos humans en tot allò que fa referència a la integració plena dels nous vinguts a les nostres terres,

C o n t a c t e

Telèfon: 971 75 04 86
FAX: 971 90 59 34

www.isi-idiomas.com
e-mail: isi@jet.es

**Materials d'Ensenyança
Alemany**

Treffpunkt kompetenz 1+2 (nou en novembre)

INICIACIÓ A LA LLENGUA ALEMANYA

GRAMÀTICA BÀSICA D'ALEMANY

Treffpunkt Modul

Consulta les
nostres pàgines en
isi-idiomas.com

6-Quins tipus de mesures compensatòries impulsaríeu per tal de garantir la igualtat real d'oportunitats?

L'educació tendeix a reproduir les desigualtats socials prèviament existents, siguin aquestes de caràcter econòmic o cultural (en base a criteris de prestigi i d'estatus difícilment "atacables" en un context de competència econòmica ferotge i un sistema educatiu que facilita als centres d'ensenyament totalment privats i a bona part dels concertats la selecció de l'alumnat en origen), sigui mitjançant la selecció econòmica dels alumnes via preus d'escolarització, sigui mitjançant l'exclusió dels joves poten-

cialment conflictius que inevitablement acaben constituint el gruix dels estudiants de l'escola pública, que, d'altra banda, no disposa de recursos extraordinaris per afrontar aquesta situació absolutament extraordinària.

En aquest sentit, qualsevol mesura ha de passar pel reconeixement de les diferents necessitats dels alumnes i dels centres, amb dotacions de personal i econòmiques incrementades en els casos més crítics, amb el control dels centres totalment privats i concertats perquè hagin de compartir problemes si volen obtenir els beneficis de l'homologació dels seus estudis per part de l'administració pública, amb ajuts econòmics dels 0 als 18 anys, amb ràtios especialment reduïdes en els agrupaments més desafavorits, una major implicació de les administracions i de les famílies en les problemàtiques que depassen el marc escolar...

Catalina Gelabert,
candidata d'ESQ. REPUBLICANA DE CATALUNYA

La defensa d'un concepte d'igualtat d'oportunitats universal i compensatori és un dels principis bàsics de la política educativa socialista. Tanmateix la garantia de diferents mesures que compensin les desigualtats socials de l'alumnat és, per a nosaltres, una qüestió de primer ordre. La nostra proposta combinarà tres tipus de mesures de caràcter compensatori: un conjunt de propostes dirigides cap al control rigorós del procés d'escolarització per tal de garantir una distribució igualitària de l'alumnat i

dels recursos; un altre que permeti identificar zones educatives d'atenció preferent i la consegüent redistribució dels recursos; i un altre conjunt de mesures que garanteixin un sistema de segones oportunitats per a tothom.

El PSM continuarà potenciant les actuacions iniciades des de la Conselleria d'Educació i Cultura. Continuar amb el desenvolupament del Pla 0-3 i amb l'increment dels serveis d'orientació educativa, des dels equips d'atenció primerenca fins als departaments d'orientació. Potenciació de programes i actuacions específiques per atendre la diversitat de l'alumnat. També és vital una màxima coordinació amb els diferents departaments de serveis socials (que s'haurien d'ampliar a tots els nivells i administracions) per poder realitzar una tasca socioeducativa en xarxa que eviti duplicitat d'esforços i de recursos.

Unió Mallorca es defineix com a partit liberal, i precisament el liberalisme el que pretén és garantir la igualtat d'oportunitats. Sabem, objectivament, que la igualtat de resultats és utòpica, per això, hem de concentrar els esforços en la igualtat d'oportunitats, això significa que qualsevol alumne, estigui en la situació que estigui, visqui on visqui, o vengui d'on vengui, ha de veure assegurada l'oportunitat de tenir èxit en els estudis. Això suposa un tomb en la concepció tradicional del sistema educatiu, i és difícil contestar sintètica-

ment a la qüestió, però: en primer lloc s'han de compensar els desavantatges de partida (estudis anteriors, llengua familiar, etc.), cosa que s'ha de fer a través de la compensació especialitzada. Llavors, som partidaris de la creació de grups homogenis per tal de facilitar als docents la seva tasca, ja que no hauria d'aplicar estratègies distintes a alumnes distintos en el mateix espai i temps, i també l'alumne es veuria més estimulat al no percebre diferències de nivell que generalment desmotiven.

Realment pot ésser molt ampla la resposta. Més que mesures en concret, allò que volem aportar és que qualsevol pla de mesures a dur a terme les proposarem conjuntament amb les entitats socials, els agents econòmics, els representants dels diferents col·lectius afectats, per aconseguir per una banda, el consens necessari, per l'altra, l'efectivitat de les mesures a prendre conjuntament.

La igualtat real d'oportunitats requereix un suport oficial, amb més inversions al respecte, fins i tot en la forma de quotes i subvencions, així com en l'organització educativa que assumesqui l'equiparació de pública i privada en serveis i activitats escolars que compensin les necessitats dels infants i de les famílies. Tot i que cal una cura exquisida per tal d'afavorir qui ho necessita sense perjudicar la protecció constitucional dels mèrits, el fet és que manca una política més decidida.

7-Quin tipus de política educativa municipal desenvoluparia el vostre grup? Oferiria programes educatius als centres escolars? Inclouria partides econòmiques per impulsar activitats extraescolars als centres?

En coherència amb els principis de proximitat i complementarietat, els ajuntaments cada vegada han de tenir un paper més actiu oferint programes complementaris o mitjançant altres polítiques més enllà de l'escolar que també incideixen en l'àmbit educatiu.

Fer dels municipis uns espais educadors en conjunt; pensar en les implicacions educatives de totes les actuacions municipals i afavorir una pedagogia del medi urbà a partir del principi que l'aprenentatge és un procés permanent i que les actuacions educatives s'han d'adreçar a col·lectius de totes les edats. S'han d'obrir canals de participació social i de col·laboració de les diferents administracions entre si i amb la iniciativa privada i els agents socials i culturals; i s'han de posar en marxa els consells escolars municipals.

Els programes educatius i les activitats extraescolars impulsats des dels ajuntaments s'han de fer d'acord amb les necessitats dels centres i del municipi i en col·laboració amb la comunitat escolar, per evitar que es converteixin en activitats aïllades i descoordinades.

S'hauria de garantir l'obertura dels centres en horari no lectiu perquè actuïn com a element dinamitzador de la vida social, cultural i recreativa dels pobles i de les barriades. S'ha de disposar de recursos humans i materials adequats i s'ha d'aprofundir en la col·laboració i la corresponsabilització de tots els membres de la comunitat.

Els programes educatius als centres són una part important de l'educació, aquests programes han d'abraçar diferents aspectes com les drogodependències, la sexualitat i la higiene, a més dels valors democràtics. Ara bé, l'escola també ha de ser més ambiciosa i s'ha de voler implicar en el seu entorn i ser un centre de difusió cultural per al barri o per a la població en què s'ubica, ha de ser un lloc irradiador de cultura: arts plàstiques, teatre, cine, literatura, música. Sabem que els consumidors de cultura, no surten espontàniament, sinó que s'han de cultivar. Si a un lloc, per exemple, hi ha molta afició a la música o al teatre, és perquè s'ha creat un ambient positiu cap allò que ha creat públic i intèrprets, no al revés. Aconseguir això passa, és clar, per mantenir els centres oberts tot el dia i oferir activitats extraescolars, per als alumnes, però també per als pares.

Defensem un increment de les competències municipals en l'àmbit educatiu com a condició necessària per a millorar i adequar a cada realitat concreta l'oferta pública dels diferents tipus d'ensenyament. S'han d'impulsar els Consells Escolars Municipals, per veure si conjuntament es poden impulsar mesures urgents i concretes de suport als alumnes que presentin dificultats d'aprenentatge en coordinació amb els equips docents de la Conselleria.

Dins el marc dels Pactes Locals d'Ocupació, col·laboració amb el Consell Autòmic de la FP.

Programes d'obertura dels centres escolars fora d'horari lectiu, en col·laboració amb les entitats socials dels barris, i en base a un programa d'utilització de les instal·lacions esportives, consensuat amb els Ajuntaments.

ELS VERDS

Els municipis han de ser capdavanters en l'impuls a les primeres etapes educatives: cal impulsar i multiplicar les escoles municipals arreu de tots els municipis illencs, mentre que s'han de controlar les "guarderies" que han proliferat per garantir la qualitat d'aquests serveis. Pel que fa al manteniment dels centres educatius, cal dedicar partides suficients i àgils, i mantenir-ho com a prioritat d'acció continuada. Els programes educatius que s'han d'oferir al centres han d'anar lligats a l'àmbit més complex del projecte curricular i alhora amb les innovacions més significatives de la LOGSE: els temes transversals, que obren les portes a un coneixement inte-

grador, globalitzador i interdisciplinar. Sense treure-li importància als altres temes, els Verds hem de posar especial èmfasi en l'àrea de coneixement de l'educació ambiental, les ecoauditories, l'ambientalització dels centres i del currículum, per donar respostes a demandes i interessos connectats amb el medi ambient i la vida quotidiana. Altrament, sí que s'haurien d'incloure partides pressupostàries per activitats extraescolars que responguessin als interessos reals detectats tant pel Consell Escolar com per les Associacions de Mares i Pares.

Els ajuntaments han de tenir una vinculació forta i explícita amb les escoles i els instituts del seu terme, donat que són la institució més apropada als ciutadans i que millor coneix les seves necessitats i demandes. Així, no només es tracta que els municipis ofereixin programes educatius d'interès propi als centres, sinó que haurien d'intervenir directament en la seva gestió i dotació. S'obrirà l'ús de les infraestructures escolars, fora de l'horari lectiu, a les necessitats socials i culturals de l'entorn més pròxim; en contrapartida, els ajuntaments haurien de cedir gratuïtament els espais de la seva titularitat als centres docents per a la pràctica d'activitats esportives o culturals de caràcter extraescolar.

Les escoles infantils de 0 a 3 anys i les escoles d'adults han de ser regulades i controlades per la Conselleria d'Educació en el marc del model educatiu que es dissenyi específicament a la nostra comunitat, de manera que el professorat tenguí la mateixa consideració professional i econòmica que el que treballa en l'ensenyament obligatori.

8-Mapa escolar. Quin és el model d'escola que defensa el vostre partit, atesa la doble xarxa, pública i privada, que coexisteix a les Balears?

El PSM sempre ha tengut especial cura de l'escola pública, en tant que representa de manera clara la igualtat d'oportunitats i la participació democràtica per a famílies, alumnat i professionals dels centres. L'ensenyament concertat, en tenir la mateixa condició d'ensenyament gratuït i universal, sostingut amb fons públics, ha de ser igualment atès, regulat, i integrat en una única xarxa d'ensenyament.

Respecte a l'escola privada, l'Administració, a través dels seus mecanismes de control únicament ha de garantir que es compleix la normativa, especialment respecte a currículum i usos lingüístics. Respecte a l'escola pública, distingim entre gestió pública i gestió privada, els concertats, ja que tots aquests estan sostinguts amb fons

públics. Pensam que l'important és garantir un ensenyament públic no ja bo, sinó de luxe, i que això passa per una dinàmica de tria per part dels pares, això vol dir, que no desviarem alumnes de la concertada a la pública forçosament, sinó que optarem per concertar noves unitats. L'escola de gestió pública ha d'atreure alumnes per ser la millor no per la força. Consideram que ja és hora de dir les coses pel seu nom i pensar que hi professionals, alumnes i, sobretot, famílies que opten per un ensenyament a un centre concertat. Estan equivocats?

...
Creim que la possibilitat de la tria lliure estimularà tots els centres a millorar els seus serveis, cosa que redundarà en un ensenyament millor, i per tant, en benefici dels usuaris, que en definitiva és el que importa. Això també passa per modificar el sistema de baremació per accedir als centres: eliminant definitivament el sistema d'adscripció; eliminant el sistema de districte, i passant a la valoració de la distància real al domicili.

El nostre grup defensa un model d'escola pública, laica, pluralista, crítica,

respectuosa amb les diferències a la vegada que integradora d'aquestes diferències.

ELS VERDS

L'escola pública ha de ser com la sanitat pública: la més estesa, la que té els millors professionals i els millors medis. L'escola privada i concertada està sotmesa efectivament a les mateixes lleis educatives que la pública. Els centres privats no s'han de beneficiar dels recursos públics, i els centres concertats han de tenir un major control perquè acosplesquin les seves obligacions legals en tant que receptors de diners públics.

Defensem una escola pública gratuïta, pluralista, laica, científica, integradora, no-discriminatòria, compensadora de les desigualtats socials i culturals, arrelada al nostre medi i potenciadora de la nostra llengua i cultura.

Pel que fa als centres de titularitat privada, s'ha d'incrementar el control de la

inspecció educativa en els que no reben diners provinents de fons públics per garantir que els seus estudis són plenament homologables i, en el cas dels centres concertats, cal incrementar el control en la selecció i admissió d'alumnat per assegurar l'equitat entre l'escola pública i la concertada, ambdues sostingudes per l'economia pública.

El nostre partit sempre ha defensat una escola pública de qualitat, moderna, adaptada a les necessitats socials i, sobretot, que garanteixi la igualtat d'oportunitats. La concertació de l'oferta educativa ha suposat, durant molt de temps, una forma de poder assegurar el dret a l'educació d'un percentatge considerable de la població. Creiem que en el cas de Balears no es pot parlar realment d'una doble xarxa pública-privada donat que aquesta és minoritària. No obstant això, la veu d'alarma s'ha disparat amb l'arribada de la nova llei d'educació (LOCE). La llei incrementa la discreció en la selecció de l'alumnat per part de les escoles públiques i concertades i això, en un termini relativament curt de temps, sí es pot traduir en una veritable doble xarxa educativa que pot acabar provocant una fractura social de conseqüències negatives molt costoses per a una societat democràtica com la nostra.

Casa Pomar Flores

PAPERS PINTATS I PINTURES
ARTICLES PER A ARTISTES
VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77

07002 Palma

Telèfon 971 72 14 83

Fax 971 71 93 12

www.casapomarflores.com

Av. Comte de Sallent
1 hora gratis

9-Quina és la universitat que voleu. Què pensau que li manca a la UIB?

La principal funció d'una universitat és formar bons investigadors, és a dir, no tecnòcrates amb títol a la butxaca, sinó ciutadans i ciutadanes culturalment inquiets i que tinguin la formació i l'interès per aprofundir en el seu camp de coneixement, i posar-lo al servei de la societat. Per això, principalment s'ha de potenciar: la investigació com a raó de ser, la interdisciplinarietat com a formació d'intel·lectuals, i la didàctica, com a manera de transmetre coneixements.

A més la UIB ha de ser referent intel·lectual del país, ja que n'és un dels pilars. Qualsevol país, i nosaltres encara menys, no es pot permetre prescindir d'investigadors i intel·lectuals. S'ha d'evitar caure en el fàcil provincianisme pensant que perquè és la nostra és la millor. No, siguem seriosos i facem controls d'excel·lència independents i que comparin la UIB amb les millors i sabrem cap on hem d'anar.

Una de les coses que més falta fan és augmentar la implicació social de la universitat.

Defensem el desenvolupament i consolidació de la UIB, determinar noves titulacions que permetin augmentar el nombre d'estudiants, juntament

amb una política de beques i una gestió transparent i participativa.

ELS VERDS

La UIB necessita: independència dels poders polítics i econòmics, excel·lència en el rigor i l'avaluació de la docència i la recerca, i universalitat en la seva projecció i en la seva obertura. Necessita menys interferències i més transparència, per tal de garantir els drets constitucionals a l'educació i a la llibertat de càtedra. A més ha d'estimular una major sensibilització ambiental en tots els estudis i ha d'ampliar el coneixement de la problemàtica socioambiental a través de la recerca sobre el medi ambient i l'educació ambiental, així com ser pionera i model en gestió ambiental. També cal fomentar el nombre d'estudis universitaris en els àmbits relatius al medi ambient.

Resulta imprescindible que la Universitat de les Illes Balears estigui profundament vinculada al país (universitat catalana), tant en les línies d'investigació com en la necessària col·laboració amb les diferents institucions, de manera que la UIB aporti informació científica i coneixement, fonamentant-se en la investigació bàsica que han de finançar les administracions públiques.

Caldrà establir un sistema de selecció entre projectes profitosos i estudis orientats a l'adquisició de "mèrits", de manera que es rendabilitzi la despesa pública en correlació a la docència i una major dedicació a la investigació.

Seria convenient incrementar el ritme de creació d'especialitats relacionades amb les noves tecnologies, establint diferents graus de formació sempre que sigui possible (tècnic, diplomad i llicenciat) i redistribuint l'oferta dels estudis generalistes en funció del mercat laboral més que no segons la influència dels diferents departaments.

El Govern ha fet un gran esforç per incrementar les infraestructures universitàries, uns exemples d'això són el multi aulari i la nova facultat d'Econòmiques i Dret. Ara la nostra primera preocupació és motivar la població juvenil, amb possibilitats d'anar a la universitat, perquè ho faci. Invertir en formació és invertir en el futur de la nostra comunitat. Per això la motivació per l'estudi i la formació superior és un dels objectius bàsics de la nostra política educativa. Volem impulsar les relacions de la universitat amb la societat en general i promoure aquesta institució com a un element imprescindible per a la recerca i el desenvolupament de la comunitat. En aquest sentit, proposam un ventall ample d'actuacions que van des de la intensificació de la formació dels joves investigadors i investigadores fins a la creació de noves estructures de R+D en la UIB per a fomentar la investigació científica i tecnològica d'excel·lència.

Volem una universitat moderna, capaç de jugar un paper actiu, de primera línia, dins l'escenari europeu, per això, juntament amb les mesures esmentades, reforçarem al màxim la mobilitat de la comunitat universitària i facilitarem la seva accessibilitat a la societat de la informació. La cerca d'aquesta projecció no ens fa deixar de banda altres espec-

tes de la nostra realitat que reclamen respostes ràpides i consistents. Una altra prioritat de la nostra política universitària serà compensar els dèficits que suposa estudiar a Palma als residents de les altres illes i de la part forana.

Una Universitat que pugui respondre a tres eixos bàsics:

- A la demanda de formació permanent tant d'aquelles persones que han acabat els seus estudis secundaris com de les que, per raons personals o professionals vulguin seguir aprenent i millorant la seva formació. Una institució, entesa com a servei públic obert a tota la ciutadania amb igualtat d'oportunitats.

- A la recerca per millorar la qualitat de vida, incidir en el desenvolupament social, cultural i econòmic de la comunitat i ampliar els coneixements.

- A la normalització de la nostra llengua en el camp científic i cultural, en la difusió internacional de la nostra cultura i en la capacitació de titulats que possibilitin l'ús normalitzat de la nostra llengua en els distints camps de l'activitat professional

La Universitat té reptes ineludibles pendents d'afrontar: la consolidació de la seva autonomia, la integració en l'espai europeu de l'educació superior, la reconversió dels seus mètodes d'ensenyament, la màxima eficiència en la gestió dels recursos, la implantació de la cultura de l'autoavaluació i de l'avaluació externa, l'aprofitament de les tecnologies de la comunicació, l'adaptació a les necessitats formatives d'uns ciutadans que al llarg de tota la seva vida, estaran en procés d'actualització professional i cultural permanent.

10-Quin model d'Administració pública defen-sau? Quines mesures engegaríeu per tal de millorar i modernitzar la funció pública?

Una Administració professional, ben formada al servei dels ciutadans/es. Necessita millorar la formació dels treballadors/es públics en allò que fa referència a la dignificació i racionalització de la funció pública.

En col·laboració amb els representants dels treballadors/es públics, un pla consensuat de mesures per a facilitar, per una banda, les relacions dels ciutadans/es amb l'Administració, i per una altra, respectant els drets i deures dels treballadors públics, millorar substancialment el servei públic.

ELS VERDS

La funció pública necessita, per una banda assegurar mecanismes d'accés que garanteixin de manera

efectiva les capacitats dels aspirants per a l'acció professional i, altrament, una avaluació eficient i contínua de les formes d'organització del treball i els seus resultats. Per arribar a l'ideal d'eficiència, solvència i prestigi, cal evitar tota mena de privilegis.

Els sis nivells d'Administració pública que suportam els ciutadans de les Illes Balears i Pitiüses, producte de l'organització imposada pel Regne d'Espanya (ajuntament, consells, Govern de les Illes Balears, Govern espanyol, Delegació del Govern de Madrid i institucions europees) necessiten una urgent racionalització.

Com a prioritats per a l'establiment d'una nova funció pública, citarem: Creació d'una Escola d'Administració Pública; Autonomia de les administracions a l'hora de planificar les seves plantilles, seguint el principi de cooperació interinstitucional, facilitant el seu

redimensionament i la reassignació d'efectius; Equips de gestió mancomunats entre ajuntaments de pocs habitants; Crear la figura del procurador dels drets dels ciutadans davant suposats abusos de poder per part de membres de la funció pública; Estructurar l'Administració sobre la base de la divisió per àrees estratègiques de gestió, potenciant l'especialització per davant de la formació generalista; Disseny de sistemes d'alerta i de coneixement permanent de l'exterior per copsar els canvis socials i facilitar una intervenció pública ràpida i eficaç.

Defensem un model participatiu, pròxim i transparent. S'ha de potenciar un pla de modernització.

Una administració basada en els criteris d'independència, transparència, racionalitat, eficiència i eficàcia, amb un sistema de gestió adequat a les necessitats de la societat actual.

Per això, cal un compromís del Govern amb els ciutadans en la recerca d'una administració propera i sensible a les necessitats i expectatives, amable i humana, amb orientació permanent cap a la millora contínua dels serveis que dona amb una gestió basada en la qualitat.

És imprescindible impulsar un procés de reforma de la gestió interna i de l'estructura orgànica que permeti

el desenvolupament dels serveis públics oferts i, per tant, la millora en l'atenció al ciutadà, la simplificació dels tràmits i la coordinació. S'han d'implantar les finestretes úniques i la e-administració.

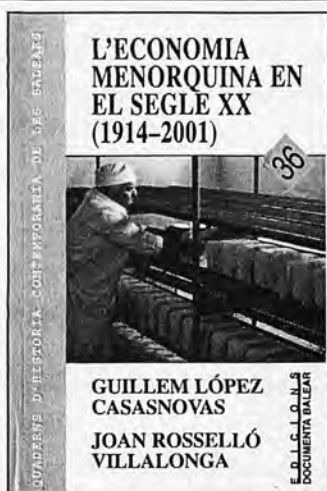
S'ha oferir a la ciutadania i a les entitats públiques i privades un millor accés als serveis i a la informació. Per una banda apropant l'administració, obrint finestretes úniques a diferents localitats de les illes i, per l'altra, intensificant l'ús de les tecnologies de la informació i comunicació i l'adopció de modernes eines de gestió que facilitin la simplificació dels tràmits i processos.

El nostre model d'Administració és el que ens hem esforçat a tenir allà on governam, la nostra bandera és la de l'eficàcia i l'eficiència. És a dir, prestar el millor servei a la ciutadania, i maximitzar els recursos que tenim per fer més coses amb els mateixos recursos financers.

No fa falta fer cap revolució, però sí seguir en el camí ja iniciat de confiar la feina a la gent preparada, com hem fet fins ara, i també impulsar millores en la normativa perquè l'Administració de cada vegada estigui més al nivell del ciutadà.

**LÓPEZ CASASNOVAS, G
ROSSELLÓ VILLALONGA, J**

*L'economia menorquina
en el segle XX (1914-2001)*

Ed. Documenta Balear.

Quaderns d'Història Contemp. de les Balears
Palma, 2002

Aquest quadern, complementari de L'economia menorquina en el segle XIX (1802-1914), de Miquel A. Casanovas, intenta oferir una aproximació global als darrers decennis de la his-

tòria econòmica de Menorca. L'anàlisi comença el 1914, quan la societat menorquina experimenta les conseqüències de la primera gran guerra europea, en una primera etapa que arribarà fins a la Guerra Civil espanyola i, en una segona etapa, arriba al període autàrquic de replegament econòmic de la dictadura franquista. En els anys seixanta (després del Pla d'Estabilització i de l'obertura de l'economia espanyola de l'any 1959) s'analitza l'empenta industrial menorquina i el primer tram desenvolupista de l'economia -del turisme incipient, primer; del de massa del majorista de viatges o tour operador, després-, i també el canvi democràtic (1978 i següents) i la irrupció de la consciència preservacionista.

ONTORIA, O i altres

Aprender con mapas mentales.

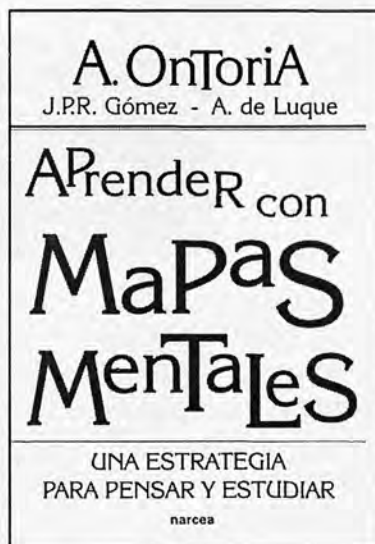
Una estrategia para pensar y estudiar

Ed. Narcea. "Educación Hoy"

Madrid, 2003

El funcionament global del cervell en l'activitat d'aprendre i pensar, es connecta amb "la idea de la totalitat" en la construcció del coneixement. Els mapes mentals són una nova tècnica/estratègia creada per dur a la pràctica aquest enfocament de l'aprenentatge. La base per elaborar-los resideix en el pensament irradiant, que consisteix a establir múltiples

relacions ramificades entre conceptes o idees a partir d'un nucli central. Constitueixen la tècnica que millor s'adapta al funcionament del cervell per aconseguir un major rendiment, a través de l'estimulació del pensament irradiant mitjançant l'ús d'imatges, símbols, color i la paraula, i són una garantia per al desenvolupament de les capacitats mentals, dins d'un clima relacional positiu, al mateix temps que faciliten el desenvolupament de l'autoestima i la cooperació en l'alumnat, i fan del procés d'aprenentatge una experiència estimulante, entretinguda i eficaç en els seus resultats.

Si el seu Fons d'Inversió ha navegat a la deriva...

ara pot canviar-lo a Banca March
sense costos fiscals.

I, endemés,
obténdrà un
obsequi

JOC DE CAFÈ

GRILL

DVD

CÀMERA DIGITAL

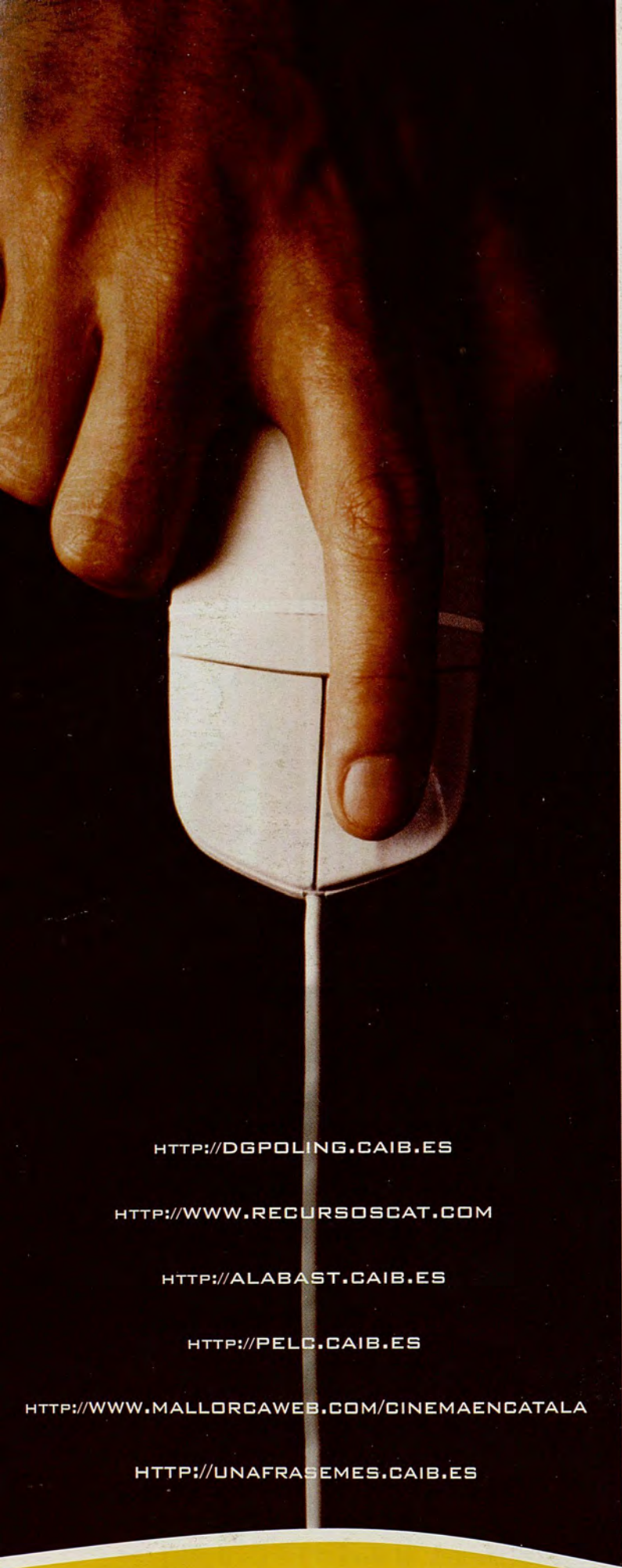
VALID FINS EL 31/12/03

Informi-se'n a les nostres oficines o telefonant al **901 111 000**

WWW.BANCAMARCH.ES

 BANCA MARCH

[HTTP://DGPOLING.CAIB.ES](http://DGPoling.caib.es)

[HTTP://WWW.RECURSOSCAT.COM](http://www.recursoscat.com)

[HTTP://ALABAST.CAIB.ES](http://alabast.caib.es)

[HTTP://PELC.CAIB.ES](http://pelc.caib.es)

[HTTP://WWW.MALLORCAWEB.COM/CINEMAENCATALA](http://www.mallorcaweb.com/cinemaencatala)

[HTTP://UNAFRASEMES.CAIB.ES](http://unafrasesemes.caib.es)

2003, Any

**Francesc
de Borja Moll**

http://www.uib.es/borja_moll

**GOVERN
DE LES ILLES BALEARS**

Conselleria d'Educació i Cultura
Direcció General de Política Lingüística

Quatre illes,
un país
cap frontera